

Skarby tarnogrodzkiej sceny

**40 lat Ogólnopolskiego Sejmiku
Teatrów Wsi Polskiej w Tarnogrodzie**

Skarby tarnogrodzkiej sceny

40 lat Ogólnopolskiego Sejmiku
Teatrów Wsi Polskiej
w Tarnogrodzie

.....
Redakcja
Renata Ćwik
Katarzyna Smyk
.....

Tarnogród 2023

Publikacja powstała z inicjatywy Burmistrza Tarnogrodu Pawła Deca

Dofinansowano z budżetu państwa – ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Publikacja dofinansowana ze środków:
Powiatu Biłgorajskiego

Tarnogrodzkiego Ośrodka Kultury

Partnerem wydarzenia „Promocja województwa lubelskiego w ramach
40. Ogólnopolskiego Sejmiku Teatrów Wsi Polskiej” jest Województwo Lubelskie

Realizacja: Smartlink sp. z o.o.

Redakcja językowa: Julia Hoffmann

Projekt graficzny i skład: Maciej Pachowicz

Zdjęcia: Anna Bryła, Krzysztof anin Kuzko, Lech Laskowski, Grzegorz Piskorski, Bożena Wojtaszek,

Archiwum Państwowe w Zamościu, Tarnogrodzki Ośrodek Kultury (TOK)

ISBN 978-83-910525-5-6

© Tarnogrodzki Ośrodek Kultury

Nakład 1000 egzemplarzy

Tarnogród 2023

Druk: Drukma

Spis treści

Przedmowy

- Paweł Dec**, Burmistrz Tarnogrodu / 5
Jarosław Stawiarski, Marszałek Województwa Lubelskiego / 6
Michał Mulawa, Wicemarszałek Województwa Lubelskiego / 7
Tomasz Rogala, Wicestarosta Biłgorajski / 8

Miejsce

- Tarnogród i sejmikowanie w krajobrazie kulturowym Lubelszczyzny i Polski –**
Władysław Dubaj, Renata Ćwik / 10

Ze wspomnień

- Wzięte z ludu –** *Krystyna Chruszczewska / 18*
Zaślubiny z teatrem – *Włodzimierz Wowa Brodecki / 22*
Sejmiki, nasze sejmiki – *Adolf Krzemiński / 28*
Osobiste przeżycie – *Sylwester Łysiak / 36*
Sejmiki w Ożarowie – *Renata Cieślak / 42*
Moje serce zostało w Tarnogrodzie – *Alicja Trukszyn / 46*

Teatr i dziedzictwo

- Teatr wiejski – pamięć kształtów, rytmów i słów, zapachów i smaków,**
wierzeń i obyczajów – *Edward Wojtaszek / 52*
Ochrona niematerialnego dziedzictwa kulturowego przez teatr – *Katarzyna Smyk / 60*

Cytaty

- Jędrzej Cierniak / 25, 39**
Piotr Dahlig / 15
Jan Głowinkowski / 28
Jan Skotnicki / 37
Bożena Suchocka / 18
Antoni Śledziwski / 14
Lech Śliwonik / 23, 42, 52
Jacek Szczęk / 46, 94
Jan Zdziarski / 43

Ludzie sejmiku o sejmiku

Agnieszka Banasik / 55

Małgorzata Gelo-Kluczyńska / 38

Magda Grudziecka / 95

Grażyna Hankiewicz / 57

Agata Hemon / 30

Katarzyna Ignas / 59

Zbigniew Klatka / 61

Bartłomiej Koszarek / 20

Krzysztof anin Kuzko / 49

Ewa Maruszak / 62

Artur Sępoch / 24

Celina Skromak / 45

Zespół Folklorystyczno-Obrzędowy „Sołtycki” / 48

Rada Artystyczna i zespoły sejmików ogólnopolskich

Rada Artystyczna Sejmików Teatrów Wsi Polskiej – *oprac. Władysław Dubaj, Monika Komosa / 66*

Zespoły uczestniczące w Sejmikach Teatrów Wsi Polskiej i ich spektakle –
oprac. Władysław Dubaj, Monika Komosa / 67

Bibliografia (wybór) – *oprac. Mirosław Majewski, Katarzyna Smyk / 87*

Summary / 91

Stolica teatru wsi polskiej

Co roku nasz Tarnobrzeg na dwa weekendy staje się stolicą. Wyjątkową, bo zimą – regionalną, a jesienią – ogólnopolską stolicą teatru wsi polskiej. W 2023 roku odbył się tutaj 48. regionalny i 40. jubileuszowy ogólnopolski sejmik.

Sejmiki to nasza дума, to nasz tarnobrzezki skarb, którym dzielimy się i chwalimy w Polsce i na świecie. To wyjątkowy czas, w którym kultura ludowa od Bałtyku aż do Tatr wchodzi na teatralną scenę i prezentuje swoje bogate, piękne i kolorowe, skoczne i wesołe, a czasem poważne, melancholijne i sentymentalne oblicze – oblicze polskiej wsi.

Sejmiki to prezentacja życia i tradycji, to często żywa lekcja historii, skarbnica wiedzy, wierzeń i zwyczajów ludowych. Niełatwo to wszystko wyrazić w słowach, bo trudno opisać teatr. Postanowiliśmy więc – wspólnie z Sejmikową Rodziną – stworzyć album ukazujący wyjątkowość i piękno polskiej wsi ożywione na deskach teatru.

Życzę Państwu miłej lektury i zapraszam do Tarnobrzezgu – Stolicy Wiejskich Zespołów Teatralnych. Bo najlepiej to wszystko zobaczyć na żywo!

Paweł Dec
Burmistrz Tarnobrzezgu

Szanowni Państwo,

Województwo Lubelskie od lat wspiera i angażuje się w kultywowanie regionalnych tradycji i obrzędów, a także wytworów sztuki ludowej i zwyczajów kulinarnych. W ideę pielęgnowania rodzimego dziedzictwa kulturowego doskonale wpisuje się Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej, chroniący od zapomnienia folklorystyczny dorobek Lubelszczyzny.

W Państwa ręce trafia niezwykle album fotograficzny, który jest barwną mozaiką widowisk obrzędowych i stanowi swoisty kalejdoskop twórczości teatru wiejskiego na przestrzeni minionych lat. Unikatowe ujęcia inscenizacji pozwalają przenieść się w czasie, ukazując dawne obyczaje i prace mieszkańców wsi, takie jak: gody, zapusty, chodzenie z gwiazdą, wicie wianków, darcie pierza czy kisenie kapusty.

Dzięki tej publikacji mamy również okazję do poznania dziejów sejmiku teatrów, najcenniejszych treści spektakli, elementów scenografii oraz tradycyjnych strojów ludowych i sprzętów z wiejskiej chałupy.

Wierzę, że niniejszy album będzie dla Państwa inspiracją do zgłębiania wiedzy na temat niematerialnego dziedzictwa wsi lubelskiej, ale przede wszystkim stanie się zachętą do uczestnictwa w widowiskach artystycznych Ogólnopolskiego Sejmiku Teatrów Wsi Polskiej.

Jarosław Stawiarski
Marszałek Województwa Lubelskiego

Dziedzictwo Lubelszczyzny

Wielowiekowa tradycja i barwna kultura wsi polskiej ujęta w artystycznej formie – oto kwintesencja Ogólnopolskiego Sejmiku Teatrów Wsi Polskiej, dla którego sceną od 40 lat jest Tarnogrodzki Ośrodek Kultury. Elementy folkloru, tradycyjne stroje ludowe oraz scenografia, będąca wiernym odzwierciedleniem regionalnej kultury, to nie tylko artystyczna uczta dla widza, ale także cenny nośnik naszego dziedzictwa. Wydarzenie zainaugurowane w 1984 roku rozpoczęło cztery dekady barwnej historii, czyniąc z Tarnobrodu uznaną w całej Polsce stolicę folkloru i teatru wsi polskiej.

Od wielu lat jako honorowy patron wydarzenia z dumą wspieram i promuję tę cenną inicjatywę, dzięki której tradycyjne obrzędy ludowe i kultura regionalna są wciąż żywe. To właśnie pielęgnowanie kultury, z której wyrastamy, oraz wierność przekazywanym z pokolenia na pokolenie, cennym rodzimym wartościom są podstawą tożsamości narodowej oraz siłą spajającą regionalne społeczności.

Jestem ogromnie dumny, że to właśnie Tarnobród – moje rodzinne miasto – jest miejscem, z którego polska kultura rozbrzmiewa na cały kraj. Niech jubileuszowa 40. edycja Ogólnopolskiego Sejmiku Teatrów Wsi Polskiej stanie się dla Państwa okazją do celebrowania bogactwa kultury naszego regionu oraz poznawania polskiej obrzędowości ludowej.

Uczestnikom Sejmiku życzę niezapomnianych wrażeń artystycznych. Niech to niezwykle wydarzenie z roku na rok przyciąga i inspiruje coraz szersze grono odbiorców, edukując, bawiąc i promując kulturę i wartości, z których wyrastamy.

Michał Mulawa
Wicemarszałek Województwa Lubelskiego

Nasza kultura i tożsamość

Tarnogród teatrem wiejskim stoi... i tak nieprzerwanie od dziesięcioleci! Dzięki temu zyskał zaszczytne, ale jakże zasłużone miano Stolicy Teatru Wiejskiego.

W bieżącym roku obchodzony jest jubileusz 40-lecia ogólnopolskiego sejmikowania. Na scenie Tarnogrodzkiego Ośrodka Kultury prezentowane są spektakle obrzędowe i widowiska, nawiązujące bezpośrednio do tradycji i kultury polskiej wsi, jej zwyczajów, wierzeń i życia codziennego, jak również amatorski teatr dramatyczny czy spektakle komediowe.

Każdy sejmik to podróż w czasie do przełomu XIX i XX wieku, międzywojnia czy polskiej wsi lat 50. i 60. XX wieku. Dzieje się to za sprawą przeniesienia na scenę autentycznego życia za pomocą odtworzenia rytuałów, rekwizytów, gwary i scenografii. Widzowie mogą „uczestniczyć” w weselu, chrzcinach, pogrzebie, zaręczynach, kiszaniu kapusty, wykonywaniu świec, darciu pierza, przygotowywaniu posagu czy świętowaniu katolickich uroczystości. To ocalenie od zapomnienia i „ożywienie” tego, czym żyli nasi ojcowie, z czego wyrasta nasza kultura i tożsamość.

40 lat tradycji ogólnopolskiego sejmikowania to setki zespołów, które wystąpiły, ogromna liczba artystów, choreografów, autorów tekstów oraz reżyserów. O uznaniu dla wszystkich zaangażowanych w sejmikowanie świadczą liczne nagrody, w tym nagroda im. Oskara Kolberga, jak również fakt, że tarnogrodzkie sejmiki znajdują się w Krajowym rejestrze dobrych praktyk w ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego w myśl Konwencji UNESCO z 2003 roku.

Sejmiki to też osoba Władysława Dubaja, wieloletniego dyrektora Tarnogrodzkiego Ośrodka Kultury i wciąż honorowego gospodarza miejsca, który zapoczątkował tarnogrodzkie sejmikowanie. To również wierna widownia, świadcząca o potrzebie i znaczeniu ruchu sejmikowego. Napawa nas dumą, że to właśnie Ziemia Biłgorajska i Tarnogród są gospodarzem tych spotkań.

Tomasz Rogala
Wicestarosta Biłgorajski

Miejsce

Tarnogród i sejmikowanie w krajobrazie kulturowym Lubelszczyzny i Polski

Władysław Dubaj, Renata Ćwik

Tarnogród – stolica teatrów wsi polskiej

W 1567 roku na skrzyżowaniu szlaków handlowych prowadzących ze Lwowa do Sandomierza oraz Lublina i Jarosławia król Zygmunt August lokuje miasto Tarnogród. W 1588 roku staje się ono własnością Zamojskich. Nie omijają go ważne wydarzenia historyczne. Tu m.in. zawiązuje się w 1715 roku konfederacja pod przewodnictwem Stanisława Ledóchowskiego, skierowana przeciwko Augustowi II. Później, po upadku powstania styczińskiego, na Tarnogród spadają represje. W 1870 roku zostają mu odebrane prawa miejskie. Przechodzą lata stagnacji, dopełnionej zniszczeniami w czasie II wojny światowej. Po wojnie dzięki inicjatywie mieszkańców i władz Tarnogród zaczyna się odbudowywać. Dziś jest to urokliwe miasteczko na Płaskowyżu Tarnogrodzkim.

Miasto pogranicza kultur i religii, krzyżujących się szlaków wędrownych – zawsze przyciąga turystów swoją niezwykłością. Nie można go mi-

nać, nie wchodząc choć na chwilę modlitwy i refleksji do pięknego kościółka z XVII wieku pod wezwaniem św. Rocha. To tutaj w chwilach klęsk i epidemii ludzie z całej okolicy szukali u patrona świątyni pomocy i – zgodnie z podaniami – otrzymywali ją. Z kolei w pięknej barokowej świątyni z XVIII wieku można podziwiać dwa obrazy weneckiego mistrza Domenica Tintoretta, przedstawiające św. Jana Chrzciciela oraz św. Jana Ewangelistę.

Tarnogrodzki Ośrodek Kultury, fot. Grzegorz Piskorski

Tarnogród przed II wojną światową był miastem wielowyznaniowym i wielokulturowym, zamieszkiwanym przez Polaków, Żydów i Ukraińców, toteż obok kościołów katolickich stoją do dzisiaj prawosławna cerkiew z XIX wieku i XVII-wieczna synagoga. W tej ostatniej mieści się obecnie Miejska Biblioteka Publiczna i jedyne w Polsce Muzeum Nożyczek.

Tarnogrodzki Ośrodek Kultury – serce wiejskiego ruchu teatralnego

Podczas pobytu w Tarnogrodzie koniecznie trzeba wstąpić do Tarnogrodzkiego Ośrodka Kultury (TOK). To tętniąca życiem wizytówka miasta. Od wielu lat przyciąga nie tylko mieszkańców, ale i miłośników teatru z całego kraju. Na kulturalnej mapie Lubelszczyzny jesteśmy obecni już ponad 65 lat.

Początki naszej placówki sięgają roku 1956, kiedy dzięki staraniom przewodniczącego Rady Gromadzkiej Franciszka Mulawy oddano do użytku budynki jako Wiejski Dom Kultury. Rok 1964 otwiera nowy okres – kierownictwo Gromadzkiego Domu Kultury, którego działalność rozszerzono na całą gminę, objął Władysław Dubaj i sprawował je przez ponad cztery dekady.

Pierwsza znalazła tu swoje miejsce Strażacka Orkiestra Dęta. Potem pojawiły się taneczne zespoły dziecięce, teatrzyk kukiełkowy, rozkwitła współpraca z klubami rolnika oraz działania oświatowe. W ośrodku rozwijała się różnorodna działalność kulturalna, która odpowiadała na oczekiwania wrażliwych i utalentowanych artystycznie mieszkańców gminy. Z czasem tarnogrodzka placówka stała się znana w całym kraju.

W 1967 roku założono Amatorski Zespół Teatralny, w 1976 powstała Tarnogrodzka Kapela Ludowa i Wiejski Klub Seniora. Od 1983 roku młodzi mieszkańcy mogli rozwijać umiejętności taneczne w Zespole Tańca Ludowego „Gryf”, a od 1989 roku – w Dziecięcym Zespole Tanecznym „Granda” oraz Zespole Tańca Towarzyskiego „Koliber”.

Niezwykle ważne są także działania placówki związane z budowaniem świadomości historycznej mieszkańców. Tu powstała pierwsza izba pamięci, której zbiory przeniesiono w 1990 roku do odrestaurowanego budynku synagogi. Przy domu kultury działa także od 1995 roku Tarnogrodzkie Towarzystwo Regionalne, z którego inicjatywy wydawany jest od 1999 roku „Kwartalnik Tarnogrodzki”.

Tarnogród chlubi się mianem Stolicy Wiejskiego Teatru. W Tarnogrodzkim Ośrodku Kultury od 1975 roku odbywają się Międzywojewódzkie Sejmiki Wiejskich Zespołów Teatralnych, a od 1984 – Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej.

10 lipca 2018 roku decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Sejmiki Wiejskich Zespołów Teatralnych i ogólnopolski ruch wiejskich teatrów zostały wpisane pod pozycją nr 1 do Krajowego rejestru dobrych praktyk w ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Jest to pierwszy wpis do polskiego rejestru dobrych praktyk w myśl Konwencji UNESCO z 2003 roku.

Sejmikowanie

Sejmiki, organizowane w Tarnogrodzie dwukrotnie w ciągu roku, są przeglądami przedstawień teatralnych.

Stanowią one unikatową ofertę kulturalną umożliwiającą poznanie tradycji i obrzędów ludowych z różnych regionów Polski. Uczestnikami sejmików są wielopokoleniowe zespoły, powstające z potrzeby serca dla kultywowania tradycji regionalnych. Ich celem jest zachowanie dla przyszłych pokoleń zwyczajów i obrzędów wiejskich (gody, zapusty, noc świętojańska, wicie wianków, chodzenie z gwiazdą, wesele, chrzciny, ostatni różaniec), a także zanikających prac i zajęć gospodarskich (darcie pierza, prządki, kisenie kapusty, kopanie kartofli).

Sejmiki to także prestiżowe forum dyskusji pomiędzy twórcami teatru wiejskiego a członkami eksperckiej komisji oceniającej.

Spektakle dostarczają wrażeń artystycznych i poznawczych uczestnikom przedstawień oraz publiczności, a etnografom, folklorystom i kulturoznawcom – materiałów dokumentacyjnych i porównawczych. Formuła organizacyjna zapewnia wysoki poziom artystyczny prezentowanych przedstawień: typowanie do uczestnictwa w sejmiku odbywa się poprzez wieloetapowe konkursowe eliminacje. Z kolei trzydniowa impreza folklorystyczna umożliwia intensywny udział w części widowiskowej i warsztatowej oraz kompleksowy i zaangażowany odbiór form teatralnych i treści folklorystycznych.

Sejmiki to bowiem przede wszystkim unikatowe przedstawienia ilustrujące zwyczaje, obrzędy doroczne, rodzinne, prace polowe i domowe z różnych regionów Polski. Widzowie obserwują od dawna niewykonywane czynności gospodarskie, takie jak: drepciny, na które schodzili się sąsiedzi, by pomóc w udeptywaniu nowej glinianej podłogi; krycie dachu strzeszokami; przygotowywanie – za pomocą wituchów, koziołków, motowideł i smowedeł – przędzy do tkania na krosnach. Publiczność często ma okazję spróbować wiejskiego ciasta, chleba, pierogów i nalewek na pigwie czy orzechach, którymi – po „odegraniu przez nie roli na scenie” – aktorzy częstują widzów. Niejednokrotnie potrawa jest przyrządzana podczas spektaklu jako regionalne danie charakterystyczne dla od-

Zagórzański Zespół Folklorystyczny „Dolina Mszanki” z Mszany Górnej (woj. małopolskie), *Po kolodzie w Górne Msany – św. Scepon*, 2021, fot. Bożena Wojtaszek

grywanego obrzędu. Wtedy widz może się poczuć się jak gość danego wydarzenia.

Wyjątkowość spektakli polega także na tym, że to, co się dzieje na scenie, nie do końca jest teatrem.

Wiejskie zespoły powstają z potrzeby serca i chęci kultywowania zagrożonej tradycji. Jeden z aktorów, zapytany, po co te wszystkie starania, troska o autentyczne sprzęty, narzędzia i w ogóle: po co to robią? – odpowiedział: „Jeśli my tego nie przechowamy dla młodszych, to kto to zrobi?”. W tej prostej frazie ukryty jest sens sejmikowych spotkań.

Zespoły są wielopokoleniowe, w nich w sposób naturalny z pokolenia na pokolenie przekazuje się tradycje ludowe. Dawne obrzędy odgrywa się tak, jak faktycznie wyglądały. Nie ma już dla nich miejsca w rzeczywistości, pozostało tylko miejsce na scenie. Gdyby nie tarnogrodzkie ogólnopolskie sejmiki, kto wie, co by się stało z wiejskim teatrem. Może już by nie istniał?

Sejmiki mają także swój wymiar edukacyjny. Uczestniczący w nich artyści biorą udział w spotkaniach, podczas których dyskutują o spektaklach, omawiają problemy teatralne, etnograficzne, literackie i muzyczne. Z kolei zajęcia warsztatowe prowadzone są dla kierowników zespołów. Wszystkie te działania w znaczący sposób podniosły poziom artystyczny sejmików.

Sejmiki są jednym z najlepiej dokumentowanych działań kulturotwórczych polskiej wsi: ukazało się osiem książek (pierwsza na 10-lecie sejmikowania, następne co pięć lat), co roku wydawany jest też biuletyn z opisem wszystkich pokazanych spektakli oraz okresową syntezą i statystyką. Istnieje również pełna fonoteka sejmików finałowych w Polskim Radiu. Zrealizowano pięć filmów telewizyjnych, a Tarnogrodz-

Prof. Lech Śliwonik – Honorowy Obywatel Tarnobrodzkiego Ośrodka Kultury, z aktorkami teatru Tarnobrodzkiego Ośrodka Kultury, fot. TOK

ki Ośrodek Kultury zgromadził scenariusze spektakli i wiele ich nagrań audiowizualnych.

Sejmik Wiejskich Zespołów Teatralnych w Tarnobrodzie od czasu swojej drugiej edycji w roku 1976 posiada logo z tarnobrodzkim kogucikiem. Jako stały element plastyczny imprezy zdobi on wszelkie druki, wydawnictwa, dyplomy i nagrody, bywa też elementem scenografii. Okoliczności jego „narodzin” wiążą się ściśle z Kapelą Tarnobrodzką, która zainauguro-

”

Gdyby liczyć wykonawców, trzeba by mówić o dziesiątkach tysięcy. To wielki wkład do kultury wsi. To nasz „teatr ogromny”. Gdy to sobie teraz uświadamiam, prawie wierzyć mi się nie chce, że doczekałem takiego jubileuszu, że tyle lat mogłem służyć teatrowi ludowemu. Zawdzięczam to rzeszy tych, którzy współtworzyli Sejmik i wspaniały Wiejski Ruch Teatralny (wielkie litery nie są przypadkowe). Skłaniam się w hołdzie tysiącom wiejskich artystów. Z podziękowaniem zwracam się do organizatorów Ruchu, a w szczególności do przyjaciół z Towarzystwa Kultury Teatralnej i osobiście jego Prezesa, do dyrekcji i pracowników Tarnogrodzkiego Ośrodka Kultury z Władysławem Dubajem na czele, do władz samorządowych miasta i gminy Tarnogród, do przyjaciół z Lublina i Zamościa, do kolegów z rady artystycznej. Wszyscy oni przez Sejmik stali mi się bliscy.

Antoni Śledziewski (2008)

wała pierwszy sejmik, wykonując na wstępie brawurowo piosenkę „Ko, ko, gda, gda”. Od razu podchwyciła ją rozbawiona publiczność. Piosenka urosła do rangi nieformalnego hymnu imprezy, by na stałe zagospścić w kolejnych edycjach sejmików.

W 2021 roku budynek Tarnogrodzkiego Ośrodka Kultury został ponownie otwarty po gruntownym remoncie. Wzbogacił się o nowoczesną przestrzeń – nowe pracownie, sale, pomieszczenia wystawiennicze. Również działania estradowe i koncertowe zyskały pełniejszy wymiar dzięki pięknej sali widowiskowej z profesjonalnym oświetleniem i nagłośnieniem.

W bogatej ofercie stałych zajęć rozwijających talenty artystyczne Tarnogrodzki Ośrodek Kultury ma propozycje dla dzieci, młodzieży i dorosłych. W zależności od zainteresowań i dla różnych grup wiekowych prowadzone są zajęcia muzyczne, teatralne, plastyczne, taneczne. W oparciu o pracę instruktorów i uczestników zajęć przygotowywane są przedstawienia, koncerty i wystawy. Odbywają się także lokalne konkursy, a uczestnicy zajęć wyjeżdżają na konkursy i festiwale regionalne, zdobywając na nich nagrody i wyróżnienia.

Wielopłaszczyznowa działalność Tarnogrodzkiego Ośrodka Kultury w dziedzinie animacji i ochrony kultury ludowej oraz organizacji przedsięwzięć artystycznych i edukacyjnych kierowanych do mieszkańców miasta i regionu przyczyniła się do przyznania ośrodkowi licznych wyróżnień i nagród: Odznaka „Za zasługi dla Województwa Zamojskiego” (1987), „Ludowy Oskar” przyznany w kategorii „Najciekawsze Wydarzenie Folklorystyczne” (2002), Dyplom Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2006), „Medal za zasługi dla kultury teatralnej” (2007), „Medal Wojewody Lubelskiego” (2007), „Medal Pamiątkowy za zasługi dla Województwa Lubelskiego” (2007).

Za całokształt zasług dla kultury ludowej Tarnogrodzki Ośrodek Kultury otrzymał w 2011 roku prestiżową Nagrodę im. Oskara Kolberga. Działalność ośrodka doceniły liczne instytucje, m.in.: w 2013 roku Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego przyznał odznakę honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej”, zaś Samorząd Województwa Lubelskiego przekazał dyplom uznania za szczególne zaangażowanie w kultywowanie tradycji teatralnych oraz

ważną rolę w organizacji Regionalnych i Ogólnopolskich Sejmików Wiejskich Zespołów Teatralnych.

Zespół pracowników Tarnogrodzkiego Ośrodka Kultury może tak efektywnie i wszechstronnie działać dzięki nader przyjaznym kulturze władzom Tarnogrodu, byłym i obecnym: burmistrzowi Pawłowi Decowi, wiceburmistrzowi Tomaszowi Legieciowi i przewodniczącemu Rady Miejskiej Dariuszowi Dołomisiewiczowi (kadencja 2018–2024).

”

Teatr wiejski, widowisko ludowe, wydaje się być oazą lub zaułkiem, gdzie schroniły się dawne techniki wykonawcze i dawne formacje rytuałów, w których poszczególne dziedziny sztuki – słowa, gestu, dźwięku itd. były właśnie wysoce zintegrowane. [...] Są to na ogół inscenizacje wyznaczone przez tradycje doroczne i rodzinne, cykliczny agrarny kult przyrody, liturgię roku kościelnego poza murami świątyni; widowiska ożywiające swym niewyszukanym realizmem głębokie warstwy historii, utrwalone w obrzędach, zwyczajach, obyczajach, języku – zwykle gwarowym.

Piotr Dahlig (2008)

Zespół pracowników Tarnogrodzkiego Ośrodka Kultury, od lewej: Dariusz Fusiarsz, Bożena Szmołda, Renata Ćwik, Monika Komosa, Piotr Majcher, 2023, fot. Anna Bryła

Amatorski Zespół
Teatralny z Podtopienia
(d. woj. nowosądeckie), Molier,
Lekarz mimo woli, 1984,
fot. Archiwum Państwowe
w Zamościu

Teatr Amatorski z Kłębowia
(d. woj. siedleckie),
Wilk syty i koza cała, 1986,
fot. Archiwum Państwowe
w Zamościu

Ze wspomnień

Wzięte z ludu...

Krystyna Chruszczewska

*Wszystko, co wzięte zostało z ludu, z chłopskiej chaty,
jest w kulturze wiecznotrwale
i nigdy wartości nie straci.
Strojne w liść dębowy
oprze się wszystkim wichrom i burzom
jak miłość i piękno ojczystej mowy.*

Stanisław Buczyński

Do tej strofy wiersza Stanisława Buczyńskiego, jednego z najwybitniejszych polskich poetów ludowych, nic dodawać nie trzeba... Teatr „wzięty z ludu” zafascynował mnie, wpisał się „wiecznotrwale” w moje zawodowe i społeczne zainteresowania całym bogactwem różnorodnych nurtów teatralnych.

Od bez mała 50 lat wiejskie teatry goszczą w Tarnogrodzie, zapraszane przez kierownika Gminnego Ośrodka Kultury (GOK), Władysława Dubaja, by we współdziałaniu GOK i władarzy gminnej administracji zaistnieć w przyjaznej atmosferze, na trwałe, jako Sejmik Wiejskich Zespołów Teatralnych.

U początku realizacji swojego zamysłu Władysław Dubaj pozyskał akceptację Wojewódzkiego Domu Kultury (WDK) w Lublinie, z wszechstronnym wsparciem jego ówczesnego dyrektora Ryszarda Królikowskiego. Ambitne plany Władysława Dubaja poparła również życzliwie Katarzyna Badyoczek, kierowniczka Działu Artystycznego WDK.

Tarnogrodzkie sejmikowanie jest czymś wyjątkowym i niepowtarzalnym. Siedząc na widowni sali teatralnej ośrodka kultury, doznaję wrażenia pełnej jedności z tematem i wykonawcami. Patrząc na przesuwaną się korowód ludzi i zdarzeń, wciąż odczuwam to wszechogarniające poruszenie, przenoszące mnie w świat mojego dzieciństwa. Magia obrzędu niezmiennie działa – stoję na środku kuchni w domu mojej prababci, nie mogąc z siebie wydusić słowa. Z zachwyty i wzruszenia.

Bożena Suchocka (2018)

Zespół „Zorza” z Dereźni (woj. lubelskie), *Lanie wosku u kowalki*, 2022, fot. Krzysztof anin Kuzko

Zgodnie z formalną drogą służbową do konkretnej współpracy zobowiązano – kreślącą te słowa – instruktorkę ds. teatru w Dziale Doskonalenia (z czasem głównego instruktora teatralnego w WDK). Zobowiązanie to dało mi niekłamana satysfakcję z możliwości uczestniczenia, również sprawczego, w tak interesującym przedsięwzięciu.

Sięgając pamięcią wstecz, do I Sejmiku Wiejskich Zespołów Teatralnych w Tarnogrodzie w 1974 roku, winna jestem wyznanie, iż ten przegląd stał się z upływem lat jednym z najważniejszych, by nie powiedzieć: ulubionym wydarzeniem w mojej pracy zawodowej.

Zaznaczmy, iż pierwowzorem tarnogrodzkiego Sejmiku był powołany do życia w 1970 roku Sejmik Teatralny w Stoczku Łukowskim, obchodzący w czerwcu 2023 roku swoje 50-lecie. Zainaugurowany wtedy Sejmik rozwijał swój zasięg, pozyskiwał współrealizatorów i entuzjastów. Wymieńmy najważniejszych: wojewódzkie wydziały i domy kultury w Lublinie i w Zamościu (w międzyczasie „dopadła nas” reforma administracyjna: z 16 na 49 województw!), instancje różnego szczebla – gminna (później miejska), powiatowe i wojewódzkie, po Ministerstwo Kultury i Sztuki (obecnie Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego) i Towarzystwo Kultury Teatralnej z jego Zarządem Głównym i prezesem Lechem Śliwonikiem na czele.

Nieoceniony wpływ na kształt merytoryczny imprezy ma od wielu lat Rada Artystyczna Międzywojewódzkiego

i Ogólnopolskiego Sejmiku w Tarnogrodzie.

Od I Sejmiku Wiejskich Zespołów Teatralnych po tegoroczny, 40 już Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej towarzyszę temu wydarzeniu polskiej kultury narodowej, z nielicznymi „losowymi” przerwami. Moja rola z upływem lat przybrała inny już charakter: przebyłam tu drogę od współorganizatora i instruktora po pozycję obserwatora i gościa otaczanego niebywałą serdecznością.

Jakże zaszczytna dla mnie ta obecna rola!

Z „wiecznotrwałą” fascynacją i przyjaźnią,
Krystyna Chruszczewska

”

Sejmiki, sejmiki, sejmikowe granie.

Teatr wiejski to niebywały fenomen, bo nagle z chłopa, który przed chwilą siedział na traktorze czy powoził końmi, orał i siał, staje się nietuzinkowa postać na scenie, bo oto z przygarbionej życiem „ciotki” wyrasta dostojna i dumna osobowość. Bo geodeta, kucharka, prawnik czy bankowiec, zawodowy kierowca, szefowa firmy, kelner i sprzedawczyni spotykają się przed przedstawieniem w jednej garderobie, zostawiając wszystko za progiem – by wspólnie, jak równy z równym, pokazać na scenie obraz, opowieść, historię, razem przez nich współtworzone.

Teatr dla aktorów amatorów, przychodzących wyłącznie społecznie, jako wolontariusze, na próby i przedstawienia, to swoista teatroterapia – katharsis, która pozwala na chwilę refleksji, spełnienia, solidarności, frajdy, radości i miłości, dawania siebie drugiemu człowiekowi. Sejmiki są jakoby zwieńczeniem tej pracy, jaką teatralni zapaleńcy, a może nawet szaleńcy – realizują w remizach, domach kultury, świetlicach, gdziekolwiek.

Bartłomiej Koszarek

Dyrektor Bukowiańskiego Centrum Kultury „Dom Ludowy”
w Bukowinie Tatrzańskiej, organizator sejmiku regionalnego

Teatr Obrzędowy
„Bobrowiaci” z Babiaka
(d. woj. konińskie),
Jak to ze Inem było, 1995,
fot. Andrzej Szumowski,
Archiwum Państwowe
w Zamościu

Zespół „Zawsze Razem”
z Woli Gułowskiej
(woj. lubelskie),
U Maciejów na Zielnu, 2021,
fot. Krzysztof anin Kuzko

Zespół Ludowy „Sonina”
z Soniny (woj. podkarpackie),
Wesele sonińskie, 2021,
fot. Bożena Wojtaszek

Zaślubiny z teatrem

Włodzimierz Wowa Brodecki

*Jeśli się coś lubi, kogoś miłuje
to się trudu nie czuje,
a jeśli się trud czuje,
to się ten trud miłuje.*

św. Augustyn

Cytat ten 9 października 1973 roku, podczas podsumowania VIII Konkursu „Bliżej Teatru” w Olsztynie, wpisał w mojej kronice ks. Zbigniew Janczar, składając życzenia pomyślności w upowszechnianiu kultury, piękna i dobra. A piękno i dobro to Bóg.

Słowa te towarzyszą mi do dziś. W Olsztynie poznałem wspaniałych popularyzatorów kultury teatralnej – z Lechem Śliwonikiem na czele. Mój Teatr Na Tratwie z Chełma otrzymał centralną nagrodę Ministerstwa Kultury i Sztuki w kategorii placówek kulturalno-oświatowych za spektakl Czesława Czuba-ka „Wokanda” (sąd nad Kopernikiem), przygotowany z okazji 500-lecia urodzin Mikołaja Kopernika. Wystawiany był w czasie spływu Wisłą Tratwą Kopernik z Kazimierza nad Wisłą do Torunia. Rolę Kopernika grał Piotr Wysocki, aktor Teatru Osterwy w Lublinie, a sędziego – ja.

Ale wracajmy na Lubelszczyznę, gdzie byłem w latach 1971–1976 kierownikiem Wiejskiego Domu Kultury w Wołkowanach (powiat chełmski). Nasz amatorski teatr „Rybałt” wystąpił w 1972 roku na Sejmiku Teatrów Wsi w Stoczku Łukowskim ze spek-

taklem Aleksandra Fredry „Jestem zabójcą”. A już w lutym 1975 roku wzięliśmy udział w V Sejmiku Wiejskich Zespołów Teatralnych w Gminnym Ośrodku Kultury (GOK) w Tarnogrodzie.

„Sztandar Ludu” nr 32 (z 7 lutego 1975 roku) ogłosił na swoich łamach, że „już po raz piąty Wojewódzki Dom Kultury w Lublinie organizuje, przy współpracy Towarzystwa Kultury Teatralnej, imprezę poświęconą problemom amatorskiego ruchu teatralnego. Impreza ta pod nazwą Wojewódzki Sejmik Wiejskich Zespołów Teatralnych odbędzie się w Gminnym Ośrodku Kultury w Tarnogrodzie, który cieszy się opinią jednej z najlepiej pracujących placówek na Lubelszczyźnie. Tarnogrodzki GOK i PDK w Biłgoraju należą do współorganizatorów tegorocznego Sejmiku, który odbędzie się w dniach 7–9 lutego 1975 r. Wezmą w nim udział wiejskie zespoły teatralne o zróżnicowanym charakterze. [...] Obok przeglądu przedstawień, program Sejmiku przewiduje zajęcia seminaryjne poświęcone warsztatowi reżysera amatorskiego teatru na wsi oraz problemom repertuarowym”.

W tygodniku rolniczym „Nasza Wieś” nr 12 (z 27 marca 1975 roku), w artykule *Teatralne Sejmiko-*

”

[...] *Leon Schiller, zaprzyjaźniony i współpracujący z Cierniakiem, przeczuwał: „...te widowiska rudymenarne będą podwalinami sceny narodowej, z tych obrzędów, zwyczajów, tańców i pieśni rozwinie się w przyszłości nowa, swoista forma dramatu polskiego”. Nie rozwinęła się nowa forma dramatu polskiego. Rozwinęła się natomiast – dzięki systematycznej, konsekwentnej i długiej (nigdy wcześniej taka szansa się nie zdarzyła) pracy – nowa, swoista forma teatru wiejskiego. Forma oryginalna, własna, bo wyrosła z własnej kultury polskiej wsi, dopełnianej obserwacją dzisiejszego życia, dzisiejszych spraw.*

Lech Śliwonik (2013)

na tarnogrodzka publiczność, za co też należy postawić plus organizatorom”.

Dyrektorem tarnogrodzkiego Gminnego Ośrodka Kultury (GOK) był Władysław Dubaj, ulubieniec pań z Wojewódzkiego Domu Kultury w Lublinie, z panią dyrektorką Ireną Szychową na czele, oraz wszystkich działaczy kultury z naszego województwa. Może trochę zazdrościli świetnych układów w Ministerstwie Kultury i Sztuki, z paniami Marią Łękawą-Makowską, Marią Garus i Anną Szabat, skąd płynęły dodatkowe środki finansowe dla tarnogrodzkiego ośrodka.

Wielokrotnie uczestniczyliśmy w seminariach poświęconych pracy placówek kulturalno-oświatowych na przykładzie

wanie w Tarnogrodzie, redaktor Stanisław Weremczuk napisał: „Była to więc duża, trzydniowa impreza, gromadząca – w niektórych elementach programu – blisko 200 uczestników. Prezentowane na scenie przedstawienia – chociaż nie tylko, bo za materiał posłużyła również próba zespołu z Wołkowian – stała się podstawą zajęć seminaryjnych, poświęconych warsztatowi pracy reżysera teatru wiejskiego. Prowadził [je] Józef Jasielski, reżyser Teatru Osterwy w Lublinie i aktorka tegoż teatru Elżbieta Święcicka. [...] Na wszystkich przedstawieniach pokaźną salę Gminnego Ośrodka Kultury wypełniała do ostatniego miejsca normal-

Zespół „Zorza” z Dereźni (woj. lubelskie), *Lanie wosku u kowalki*, 2022, fot. Krzysztof anin Kuzko

GOK w Tarnobrodzie. Wspaniale zorganizowane Sejmiki Teatrów Wsi stały się „szyldem” Tarnobrodu. Władku, stworzyłeś to dzieło, a jednocześnie związałeś nas – działaczy kultury z całej Polski. To tu, w Tarnobrodzie, spotykamy się dwa razy w roku w czasie Regionalnego Sejmiku Wiejskich Zespołów Teatralnych i Ogólnopolskiego Sejmiku Teatrów Wsi Polskiej. Klimat tamtych lat pozostał.

Władku, przechodząc na późną emeryturę, przekazałeś pałeczkę Renacie, Twojej córce, która od dziecka wychowywała się w atmosferze pracy kulturalno-oświatowej. Jednocześnie jesteś redaktorem

naczelnym wspaniale wydawanego „Kwartalnika Tarnobrodzkiego”, tak często piszącego o Sejmiku.

Obecna dyrektor Tarnobrodzkiego Ośrodka Kultury, pani Renata Ćwik, utrzymuje tradycje sejmikowe i zaprasza nas jako gości honorowych. Miło spotkać się po latach z Krysią Chruszczewską, związaną z byłym WDK w Lublinie i Teatrem na KUL-u, który wraz z mężem zakładała; z Elą Świącicką, Aliną Głazewską, Tadkiem Kicińskim, Mirą i Leszkiem Laskowskim, Małgosią Kawalą, Anną Szewenko, Marylą Olejko, Grażyną Księżycką, Jankiem Zdziarskim, Adolfem Krzemińskim, Marianem Popisem, Agatą He-

”

Czym jest dla mnie Sejmik Teatrów Wsi Polskiej w Tarnobrodzie?

Jeśli w jednym lub dwu słowach miałbym zawrzeć odpowiedź na to pytanie, to byłoby nim wyrażenie NIEZWYKŁE SPOTKANIE. Bo tarnobrodzki sejmik to przede wszystkim spotkanie w gronie przyjaciół i ludzi wielkiej wrażliwości, którzy nie chcą się podporządkować ogłupiającym wpływom współczesnej kultury masowej. To spotkanie współczesności z tradycją, z której możemy czerpać stabilność emocjonalną, świadomość swych korzeni i mądrość poprzednich pokoleń. To spotkanie zawodowców i amatorów, a więc ludzi, którzy całe swoje zawodowe życie poświęcają teatrowi, z ludźmi, dla których teatr jest przygodą i sposobem realizacji indywidualnych pasji i zainteresowań.

Tarnobrodzki Sejmik Teatrów Wsi Polskiej to także niezwykle spotkanie wielu pokoleń, w którym najmłodszy i najstarszy wzajemnie wymieniają się postrzeganiem otaczającego nas świata i życiowym doświadczeniem, budując przy tym niezwykle międzyludzkie i międzypokoleniowe relacje. To spotkanie z kulturą innych krain etnograficznych i regionów, tworzące niezwykle mozaikę naszej kultury narodowej, którą tutaj możemy odkrywać i poznawać, a także poszerzać wiedzę o jej wyjątkowości i niepowtarzalności.

Sejmik to także niezwykle spotkanie twórców i odbiorców kultury, w którym granica pomiędzy nimi staje się płynna i często niewidoczna, sprawiając, że na chwilę znajdujemy się w magicznym świecie dawnych zwyczajów, legend i obrzędów.

Artur Sępoch
Dyrektor ds. Wojewódzkiego Domu Kultury w Centrum Spotkania Kultur w Lublinie

mon, Katarzyną Ignas oraz Bożenką Wojtaszek. Zawsze ważni są nasi Przyjaciele z Polskiego Radia i Radia Lublin: śp. red. Bogumiła Nowicka, red. Teresa Łozińska, Wiesław Knieja, Krzysztof Kosior i Kinga Szymanek. Ciepło wspominamy też śp. Andrzeja Mazurka.

Nie sposób nie wymienić wspaniałej Rady Artystycznej z profesorem Leszkiem Śliwonikiem – Rektorem Akademii Teatralnej im. A. Zelwerowicza w Warszawie, Prezesem Zarządu Głównego Towarzystwa Kultury Teatralnej w Warszawie, Honorowym Obywatelem Tarnobrodzkiego i Laureatem Nagrody im. Oskara Kolberga. Zawsze miło spotkać się z prof. Katarzyną Smyk,

”

[Teatr ludowy] powstaje w łonie jakiejś ściślejszej gromady społecznej. Wykonawcami w nim są ludzie z tejże gromady, dla której gra aktorska nie jest zawodem, ale pewną pracą bezinteresowną, wynikającą z takich czy innych pobudek, tylko nie zarobkowych. Są to ludzie, którzy wcale nie mają wykształcenia aktorskiego, bo tylko od czasu do czasu bywają artystami, o ile mają wrodzone ku temu zdolności. Widzami są członkowie tej samej gromady, znający się ze sobą z bezpośredniego współżycia. Teatr taki wyrasta spontanicznie w danym środowisku. Jest (jego) artystyczną potrzebą.

Jędrzej Cierniak (1963)

prof. Bożeną Suchocką, prof. Piotrem Dahliem, prof. Edwardem Wojtaszkiem, a przed laty – ze śp. Jackiem Szczękiem i śp. Antonim Śledziwskim.

Specjalne słowa uznania składam wszystkim kolejnym włodarzom miasta Tarnobród, którzy byli i zawsze są z nami.

Nie zapomniałem również o pracownikach Tarnobrodzkiego Ośrodka Kultury – jesteście wspaniali!

Renato, gratulacje!

Nie zapominajcie o słowach św. Augustyna.

Zespół Obrzędowy „Lipniczanie” z Lipnicy Wielkiej (woj. małopolskie), *Wesele Jaśka i Marysi – błogostawiny*, 2021, fot. Krzysztof anin Kuzko

Zespół Regionalny
im. Anny Markiewicz
z Bukówca Górnego
(woj. wielkopolskie),
Oczepiny, 2022,
fot. Krzysztof anin Kuzko

Zespół Obrzędowy
„Lipniczanie”
z Lipnicy Wielkiej
(woj. małopolskie),
Wesele Jaśka i Marysi –
błogostawiny, 2021,
fot. Krzysztof anin Kuzko

Zespół Folklorystyczny
„Siedlecczanie” z Siedlec
(woj. świętokrzyskie),
*Kłosiorze, albo wyzwoliny
wilcka*, 2015,
fot. Lech Laskowski

Zespół „Jutrzenka”
z Dołhobrodów
(woj. lubelskie),
Żniwna broda, 2015,
fot. Lech Laskowski

Sejmiki, nasze sejmiki

Adolf Krzemiński

Już 40 lat trwa mój związek z sejmikami w Tarnogrodzie. Pierwszy zapadł mi głęboko w pamięć, gdyż przyjechałem z zespołem z Czarnolasu do Tarnogrodu, do miejsca i środowiska zupełnie mi nieznanego. Czułem się zagubiony. Tylko dzięki pracownikom domu kultury w Tarnogrodzie, pani Helenie i pani Krystynie, otworzyłem się na ten „nowy świat”.

Ponieważ pracowałem wówczas w Wojewódzkim Domu Kultury w Radomiu jako główny specjalista ds. folkloru, zależało mi na tym, aby nasze województwo było godnie reprezentowane. Stąd moje uczestnictwo w próbach naszych zespołów wytypowanych do udziału w sejmiku. Najczęściej z naszego regionu jechały dwa zespoły, ale w roku kryzysowym dla organizatorów – na prośbę dyrektora Władysława Dubaja – wysłałem aż trzy. Wypełniałem wiele zadań związanych z uczestnictwem zespołu w sejmiku: udział w próbach, załatwianie z władzami gminnymi transportu, wyjazd z zespołem (służenie za przewodnika kierowcy, gdyż przez wiele lat nie było za Niskiem drogowskazu do Tarnogrodu), wspólne z zespołem zagospodarowanie sceny przed występem, a także wyjaśnianie komisji artystycznej spornych momentów w widowisku.

Problem pojawiał się wtedy, kiedy obydwie nasze zespoły jechały tylko na sobotę, a ja chciałem obejrzeć cały sejmik. Parokrotnie jeździłem autobusem z przesiadką w Lublinie i Biłgoraju. Raz wybrałem się pociągiem i tylko cud sprawił, że nie nocowałem na dworcu, a to dzięki temu, że tym samym pociągiem jechała moja kuzynka do brata w Stalo-

wej Woli. Moja niezapowiedziana wizyta wywołała duże zaskoczenie u gospodarzy.

Zupełnie zmieniła się sytuacja, gdy zacząłem pracować w Delegaturze Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Radomiu, razem z dr. etnografii Stefanem Rosińskim. Obaj braliśmy udział w komisji oceniającej zespoły prezentujące zwyczaje i obrzędy na przeglądzie w Zaborowiu. Gdy nadmieniałem mu, że nasze zespoły obrzędowe

”

Wielu z nas stawiało sobie bez wątplenia pytanie, co decyduje o sukcesie grupy teatralnej? I zapewne większość odpowiadała – praca całego zespołu. Jest to prawda oczywista, a przecież zarazem niepełna. Musi bowiem koniecznie znaleźć się ktoś, kto zespołem i jego pracą potrafi pokierować. Kto potrafi zainteresować, zachęcić, nauczyć. I jestem pewny, że [...] taka właśnie była przyczyna sukcesów – osobowość twórcza ich kierowników.

Jan Głowinkowski (1998)

występują na sejmiku w Tarnogrodzie i że panuje tam wspaniała atmosfera, kolega Stefan pojechał ze mną do Tarnobrodzka i od razu stał się orędownikiem tej idei. Jeździliśmy na sejmiki (jego samochodem) prawie do jego śmierci 26 czerwca 2021 roku. W ostatnich latach jeździliśmy w trzy osoby, z wiceprezesem naszego Towarzystwa Kultury Teatralnej Marianem Popisem. W sumie więc w minionych czterdziestu latach tylko kilka razy nie byłem na sejmiku z przyczyn losowych i podczas pandemii (choć uczestniczyłem w nim wytypowany przeze mnie zespół z Gałek Rusinowskich).

Dlaczego tak chętnie uczestniczyłem w sejmikach? Po pierwsze, z przyjemnością oglądałem bogate artystycznie i różnorodne tematycznie widowiska teatralne, zwłaszcza obrzędowe. Dzięki tym inscenizacjom oraz jakże twórczym warsztatom, prowadzonym przez Komisję Artystyczną pod kierunkiem prof. Lecha Śliwonika, systematycznie poszerzałem moją wiedzę o zwyczajach i obrzędach oraz sposobach ich prezentacji na scenie. Podam jeden przykład. Na początku mojej pracy w WDK w Radomiu uczestniczyłem w jeszcze żywej tam tradycji „chodzenia po szczodrakach” w Boiskach koło Solca nad Wisłą. „Po szczodrakach” chodzili zawsze chłopcy, co potwierdziła kierowniczka zespołu z Boisk Zuzanna Matyjasek, a w Tarnogrodzie dowiedziałem się, że na tzw. ścianie wschodniej „chodzą” dziewczęta.

Nie bez znaczenia była i jest atmosfera stworzona przez Gospodarzy: przez ówczesnego dyrektora Tarnobrodzkiego Ośrodka Kultury Władysława Dubaja i obecną panią dyrektor Renatę Ćwik. Zaprzyjaźniłem się z nimi, a także z panią Heleną Zajęc – in-

Zespół „Korzenie” z Łaguszowa (woj. mazowieckie), Kusoki, 2016, fot. Lech Laskowski

struktorką tej instytucji. Nawiązaliśmy współpracę, w wyniku której Kapela Podwórkowa z Sienna była obecna na jubileuszu Domu Kultury w Tarnobrodzku, a Kapela Ludowa z Tarnobrodzka wystąpiła na przeglądach folklorystycznych (jako zaproszony gość) w Siennie, Szydłowcu, Przysusze, Czarnolesie, Radomiu, Zwoleniu i Iłży.

Ale wróćmy do sejmiku.

Z prawdziwą satysfakcją pragnę wymienić zespoły z naszego regionu, które zakwalifikowały się do imprezy finałowej, to jest do Sejmiku Teatrów Wsi Polskiej, niektóre kilkakrotnie. Wymieniam z pamięci: Zespół Obrzędowy z Wieniawy, Zespół Obrzędowy z Bielin, Zespół „Jaskółcecka” z Gałek Rusinowskich, Zespół „Zaborowianki” z Zaborowia, Zespół „Korzenie” z Łaguszowa i Zespół „Zakukała Kukułeczka” z Gałek Rusinowskich.

Moje sejmikowanie w Tarnogrodzie...

Tarnogród stał się dla mnie obowiązkowym punktem w kalendarzu ogólnopolskich wydarzeń kulturalnych popularyzujących naszą kulturę ludową. Stało się tak za sprawą ludzi, którzy tworzą sejmikowe spotkania.

Po pierwsze, za sprawą wykonawców – autentycznych, prawdziwych i bezpretensjonalnych, przekazujących w formie teatralnej obrzędy, zwyczaje, prace domowe i polowe, a także scenki dramatyczne i humorystyczne. Wszystko to odbywa się z poszanowaniem tradycji poszczególnych regionów, co widać w bogactwie strojów regionalnych, strojów roboczych, gwary, muzyki, pieśni itp. Dzięki takiej formule Sejmików sięgamy do źródeł naszej tożsamości, naszego dziedzictwa kulturowego.

Po drugie, za sprawą osób zaangażowanych w Sejmiki – organizatorów dbających o formułę spotkań i stojących na straży tradycji, a także miłośników i pasjonatów teatru i kultury ludowej, z którymi w czasie Sejmików przegadać można niemal całą noc. To najlepsze seminarium, które tworzy się samoistnie, podyktowane potrzebą chwili, przeradzając się w debatę o tym, co najistotniejsze w teatrze i kulturze ludowej Polski.

To wszystko sprawia, że idea Sejmiku Wiejskich Zespołów Teatralnych trwa – mimo upływu czasu, mimo zmieniających się realiów społecznych i gospodarczych. Miejmy nadzieję, że będzie zawsze obecna na mapie wydarzeń kulturalnych Polski. Siłą Sejmików są ludzie świadomi ważności kultywowania dziedzictwa swoich przodków – i niech tak zostanie.

Pragnę podkreślić, że do udziału w Sejmiku zachęcili mnie właśnie miłośnicy kultury ludowej, a zarazem fachowcy w tej dziedzinie: Pan Adolf Krzemiński z Radomia oraz nieżyjący już Pan dr Stefan Rosiński z Radomia, za co jestem Im ogromnie wdzięczna.

Agata Hemon

Kierownik Działu Dziedzictwa i Edukacji Kulturowej
Centrum Kulturalnego w Przemyślu

Ale oprócz sukcesów były również porażki. Najbardziej bolał fakt niezakwalifikowania się do imprezy finałowej Zespołu Obrzędowego ze Strykowic Górnych, kierowanego przez Wandę Krawiec. Pani Wanda opracowała blisko trzydzieści programów dotyczących zwyczajów i obrzędów, a część z nich

wspólnie opublikowaliśmy w książce *Stoi oset koło drogi*. Korzystają z nich nasze zespoły. W zespole ze Strykowic Górnych występowały wybitne śpiewaczki: Rozalia Pyciarz, Józefa Rogala i Kazimiera Drózdź, które były laureatkami Festiwalu w Kazimierzu Dolnym. Grupa taneczna zespołu i dwie pary

taneczne zdobyły główne nagrody „Taneczny Krąg” na Ogólnopolskim Konkursie Tradycyjnego Tańca Ludowego w Rzeszowie. Najbardziej utkwił w mojej pamięci zaprezentowany przez ten zespół program „Praczki” (8 lutego 1987 roku), a zwłaszcza – fragment z rytmicznym uderzaniem przez praczki tradycyjnymi drewnianymi kijankami, co tworzyło niepowtarzalną muzykę.

Ze Strykowicami związane jest również humorystyczne wydarzenie. Otóż gospodarze – w dowód życzliwości i sympatii – umieścili zespół po raz pierwszy w historii nie w internacie w Różańcu, a w kamienicy w Tarnogrodzie (dobre warunki). Było to w lutym. Zespół chciał poczęstować jurorów własnoręcznie upieczonym tortem i kielbasą przygotowaną przez skrzypka Kazimierza Zdrzalika, najlepszą w naszym regionie. Ponieważ jurorzy byli zmęczeni, degustację przełożono na drugi dzień. Tort i kielbasę wyniesiono na taras, gdzie były odpowiednie warunki do przetrzymywania tych produktów. Ku rozpaczy zespołu okazało się rano, że posłużyły one za pokarm zabłąkanemu psu.

Wspomniane nie najlepsze warunki internatu w Różańcu miały jedną zaletę, a mianowicie to, że nikt obok nie mieszkał. Dlatego też tańce zespołów w świetlicy, na korytarzu, a nawet w niedużych pokojach uczniowskich trwały do godzin porannych. Najbardziej zapamiętałem tańce z udziałem dwóch naszych zespołów: Zespołu Obrzędowego ze Strykowic Górnych i Zespołu „Zakukała Kukułeczka” z Gałek Rusinowskich, ponieważ w zespołach tych byli nasi najlepsi tancerze (główne nagrody na festiwalu tańca w Rzeszowie), a przygrywały im znakomite kapele – zdobywcy głównych nagród na festiwalu w Kazimierzu Dolnym.

Inaczej wyglądała sprawa wspólnych tańców w sali domu kultury w Tarnogrodzie. Początkowo taneczne imprezy integracyjne dla zespołów, instruktorów z całej Polski, jurorów i organizatorów sejmiku cieszyły się dużym powodzeniem. Później przestano organizować wieczorki taneczne, a próba ich wznowienia w następnych latach – z różnych przyczyn – zakończyła się niepowodzeniem.

W minionym czterdziestoleciu świętowaliśmy również sejmikowe jubileusze. Radomskie Towarzy-

Zespół „Zakukała Kukułeczka” z Gałek Rusinowskich (woj. mazowieckie), Ocepiny, 2020, fot. TOK

Zespół Folklorystyczny „Narwianie” z Dobrzyńowa Dużego (woj. podlaskie), Len, 2021, fot. Krzysztof anin Kuzko

stwo Kultury Teatralnej zawsze włączało się w ich obchody. Wręczaliśmy organizatorom sejmiku, jurorom i przedstawicielom miejscowych władz okolicznościowe dyplomy, albumy oraz kwiaty, a raz nawet – miniaturowe płaskorzeźby wykonane przez wybitnego kozienickiego rzeźbiarza Grzegorza Szewczyka.

Kilka słów o stronie technicznej sejmiku. Jako postronni obserwatorzy zauważaliśmy coraz lepszą oprawę akustyczną, co w znacznym stopniu ułatwiało ludowym artystom teatralnym mówienie kwestii na scenie. Była dobra współpraca w zakresie rozpoczęcia i kończenia spektaklu (odsłanianie i zasuwanie kurtyny). Ważną rolę w przebiegu sejmiku odgrywa Jan Zdziarski, który zwięźle i profesjonalnie zapowiada zespół i jego program, a jednocześnie ciepło i serdecznie prosi na scenę jakże wrażliwych ludowych artystów. Gospodarze zapewniają zespołom dyplomy i niepowtarzalne upominki, które wręczają przedstawiciele władz i Towarzystwa Kultury Teatralnej (TKT).

Sejmik to nie tylko występy zespołów i warsztaty, ale również rozmowy kulturalne oraz dyskusje przybyłych instruktorów i działaczy kultury z przedstawicielami miejscowych władz. Wypada nadmienić, że nawet posiłki mają sympatyczną oprawę, mimo woli nawiązującą do oglądanych i przeżywanych obrzędów. Dyskusje w małych grupach są kontynuowane w godzinach wieczornych.

Po pierwszych sejmikach zapraszałem wielu instruktorów teatralnych i działaczy Towarzystwa Kultury Teatralnej do udziału w tej imprezie. Wielu z nich przyjechało na sejmik, a jednego – Stanisława Ostrowskiego, prezesa

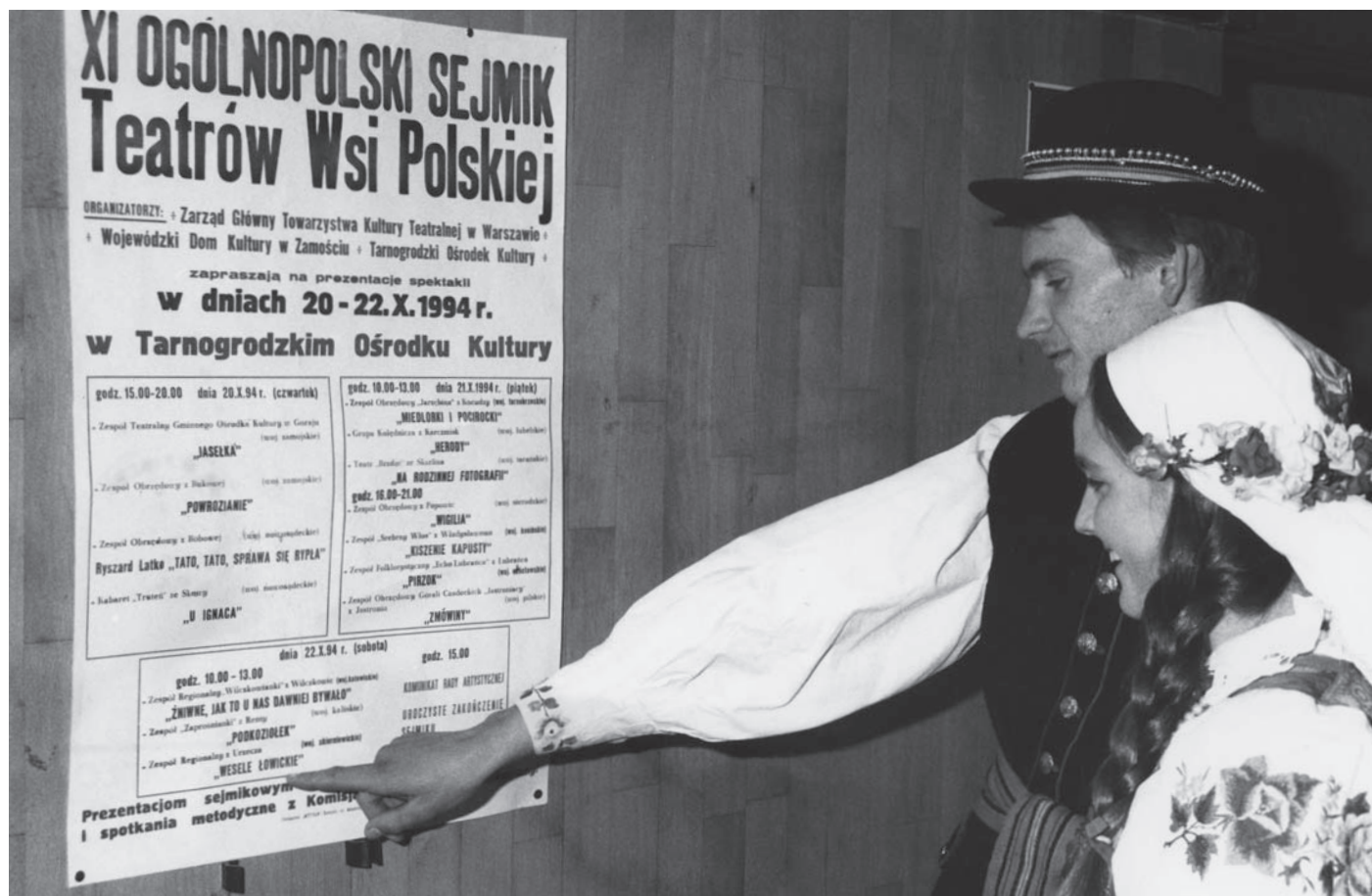
TKT w Kielcach, zawiozłem z Radomia do Tarnobrodzkiego. Nie będę wymieniał pozostałych, bo jest to spora grupa. Wszyscy byli zachwyceni sejmikiem.

Problemem dla mnie był termin jesiennego sejmiku, bo w tym samym czasie odbywał się Ogólnopolski Konkurs Tradycyjnego Tańca Ludowego w Rzeszowie, gdzie również występowały nasze grupy taneczne i zespoły, i gdzie wcześniej systematycznie bywałem. Czasem jechałem autobusem z Tarnobrodzkiego do Rzeszowa na podsumowanie konkursu. Moje rozmowy z organizatorami tych dwóch imprez na krótki czas dały pozytywne rozwiązanie, dzięki temu instruktor z Rzeszowa, pan Czesław Drąg, brał udział w sejmiku w Tarnobrodzku. Niestety, zmienia się sposób funkcjonowania instytucji kultury, przychodzą nowi młodzi ludzie, jeszcze mało obeznani z funkcjonowaniem ruchu folklorystycznego i dlatego coraz trudniej jest wypracować formy współpracy i terminy ważnych przeglądów.

Dla mnie – jako folklorysty i animatora kultury ludowej na ziemi radomskiej – coraz większym problemem jest starzenie się członków zespołów ludowych, a zwłaszcza brak mężczyzn, tak niezbędnych w widowiskach obrzędowych. I pomimo że przekonałem organizatorów przeglądu zespołów prezentujących zwyczaje i obrzędy w Zaborowiu do zapisania w regulaminie, że dwa najlepsze zespoły z imprezy zakwalifikowane będą do udziału w sejmiku w Tarnogrodzie, w praktyce często jest to niemożliwe z wyżej wymienionych powodów (np. jeden z wytypowanych zespołów już trzy razy zrezygnował z wyjazdu). Nie wiem, jak temu zaradzić. A może, tak jak ostatnio organizatorzy sejmiku w Tarnogrodzie to zrobili, należy już corocznie przyznawać nagrody wszystkim –

niekoniecznie wysokie. Niestety, na innych, mniejszej rangi imprezach i na tzw. potańcówkach pieniądze przekazuje się uczestnikom często tylko za udział, bez względu na poziom artystyczny.

I na koniec najpierw sprawa przyjemna, a potem smutna. Podczas sejmików poznałem wiele zespołów, wielu kierowników zespołów i instruktorów, m.in. – oprócz Władka, Heleny i Renaty – pracowników lubelskiej rozgłośni radiowej, Agatę z Przemysła, Katarzynę z Przeworska, Wowkę Brodeckiego, z którymi się zaprzyjaźniłem. Niestety, nie ma już wśród nas Jacka Szczęka, dr. Stefana Rosińskiego, pani Bogumiły Nowickiej – redaktor Polskiego Radia z Lublina i wielu, wielu innych. Szkoda, że ludzie tak szybko odchodzą...

Aktorzy Zespołu Regionalnego z Urzecza (d. woj. skierniewickie), 1994, fot. Marek Sadło, Archiwum Państwowe w Zamościu

Teatr Obrzędowy
„Witkowiacy” z Witkowa
(woj. kujawsko-pomorskie),
Wykopki, 2017,
fot. Krzysztof anin Kuzko

Zespół Pieśni Ludowej
z Marzysza
(woj. świętokrzyskie),
Kiszenie kapusty u Maciejów,
2017, fot. Krzysztof anin Kuzko

Zespół „Czeremcha” z Gromady
(woj. lubelskie), *Darcie pierza
pannie młodej na wiano*, 2019,
fot. Bożena Wojtaszek

Regionalny Zespół Teatralny
im. Józefa Pitoraka z Bukowiny
Tatrzańskiej (woj. małopolskie),
Tatrzańska baśń, 2022,
fot. Krzysztof anin Kuzko

Osobiste przeżycie

Sylwester Łysiak

Ogólnopolskie Sejmiki Teatrów Wsi Polskiej, organizowane od 1984 roku w Tarnogrodzkim Ośrodku Kultury, były i są dla mnie nadal ważnym przeżyciem osobistym, kulturowo-estetycznym, społecznym i zawodowym.

W sensie osobistym na każdym sejmiku, oglądając inscenizacje obrzędów, zwyczajów czy różnych prac gospodarsko-domowych, wczuwam się moją wyobraźnią i jestestwem w centrum akcji. Urodzony na wsi, razem z aktorami ludowymi wypiekam chleb, pro-

Zespół Regionalny „Spod Kicek” z Mordarki, Wyzwoliły na kowala, 2022, fot. Krzysztof anin Kuzko

ziaki, kiszę kapustę, chodzę po kolędzie z herodami, nucę przyśpiewki ludowe. Wracam wtedy myślami do świata mojego dzieciństwa i młodości.

W sensie kulturowo-estetycznym sejmik to spotkanie z artefaktami autentycznej, wsobnej kultury, pełnej ludowego piękna, mądrości i prawdziwych wartości etyczno-moralnych, nieskażonych współczesnymi zbanalizowanymi pierwiastkami. Jeżeli zaś chodzi o cechy społeczne, to przede wszystkim spotkanie ze wspaniałą kadrą pracowników Tarnogrodzkiego Ośrodka Kultury, na czele z byłym dyrektorem Władziem Dubajem i obecną – Renią Ćwik, gdzie zawsze każdy z nas jest niezwykle miło przyjęty, „zaopiekowany”, nakarmiony i wyróżniony. To także spotkania i gorące dyskusje z uczestnikami i gośćmi sejmików, o bogatej, artystycznej osobowości.

”

Bo mimo wszelkich pesymistycznych przewidywań teatralny ruch amatorski na pewno nie będzie zamierał, jest bowiem naturalną obroną przed tym wszystkim, co w naszym życiu martwe, narzucone i niehumanitarne.

Jan Skotnicki (1998)

Zespół Regionalny „Zielony Jawor” z Krempach (woj. małopolskie), *Chory na wondziory*, 2022, fot. Krzysztof anin Kuzko

Zawsze jestem też pod dużym wrażeniem zaangażowania organizacyjnego miejskich, powiatowych i wojewódzkich instytucji społecznych, administracyjnych i kulturalnych, które widzą potrzebę rozwoju i wspomagania tradycji regionalnej.

Mówiąc o przeżyciu zawodowym, mam na myśli elementy wiedzy i doświadczenia, które nieodmiennie wynoszę od profesjonalnej, pełnej specjalistów w swojej naukowej dziedzinie Komisji Artystycznej: etnografów, folklorystów, reżyserów i teatrologów, pracujących pod kierownictwem niezastąpionego prof. Lecha Śliwonika. Ich omówienia poszczególnych przedstawień to swoisty majstersztyk metodyczno-szkoleniowy, w którym potrafią przekazać wiedzę, pochwalić, wytknąć błędy i wskazać właściwe działania na przyszłość w sposób tak subtelny, że wszystkie zespoły czują się dowartościowane. W mojej pamięci mam m.in.

takich jurorów, jak: Piotr Dahlig, Jan Adamowski, Antoni Śledziwski, Katarzyna Smyk i niezastąpiony prowadzący – Janek Zdziarski.

Muszę tutaj dodać, iż na sejmiki zacząłem przyjeżdżać z zespołami ludowymi w 1987 roku jako ówczesny pracownik artystyczny Wojewódzkiego Domu Kultury w Tarnobrzegu. Były one też dla mnie, i są nadal, mocną inspiracją do badań nad teatrem ludowym, które prowadzę do czasów obecnych, oraz dużą pomocą w pracy instruktorsko-artystycznej z zespołami obrzędowymi w regionie tarnobrzeskim.

Podsumowując moje wrażenia, powiem ogólnie, że sejmiki w Tarnogrodzie były i są nadal szczególnym miejscem grupowej integracji, nawiązywania kontaktów zawodowych i towarzyskich. Są miejscem wymiany poglądów i nowych doświadczeń, gdzie wszyscy uczestnicy, organizatorzy i widzowie kreują na nowo lokalną tradycję, zdobiąc ją po swojemu. Dlatego życzę głównym organizatorom, czyli Towarzystwu Kultury Teatralnej i Tarnogrodzkiemu Ośrodkowi Kultury następnych 40 lat tak wspaniałej działalności.

”

Ogólnopolskie Sejmiki Teatrów Wsi Polskiej w Tarnogrodzie są miejscem magicznym, stworzonym przez ludzi z ogromną pasją. Dzięki Towarzystwu Kultury Teatralnej, Tarnogrodzkiemu Ośrodkowi Kultury oraz wielu ludziom związanym i pracującym na rzecz Sejmików, dzięki ich samozaparciu, konsekwencji i zaangażowaniu Sejmiki mają szansę się rozwijać i trwać, a nam – widzom – dostarczać wielu wzruszeń. Tym niesamowitym ludziom zawdzięczam ważny etap mojego życia zawodowego związanego z odkrywaniem fenomenu teatru ludowego – począwszy od badania genezy teatru, poprzez jego wpływ na życie społeczne mieszkańców wsi, aż wreszcie po znaczenie lokalnej sztuki ludowej dla kultury narodowej.

Uświadomiłam też sobie, jak bardzo teatr, a w szczególności teatr ludowy, służy jako płaszczyzna komunikacji, w tym tej najważniejszej – komunikacji międzypokoleniowej. Nic tak bowiem nie scala społeczności jak wspólne celebrowanie zwyczajów i tradycji, które, choć ulegają czasem oczywistym modyfikacjom, zwykle jednak stanowią fundament wspólnych wartości. Przedstawienia teatrów ludowych są właśnie skarbcem wiedzy o tradycjach i historii polskich regionów.

Ale przede wszystkim Sejmiki to dla mnie magia teatru w czystej postaci – scena mieniąca się kolorami, wibrująca śpiewem i tańcem, radością – na przemian ze smutkiem, śmiechem i łzami. To scena życia po prostu, której najistotniejszym elementem są ludzie: ci na scenie i ci poza sceną. W tym właśnie tkwi ogromna siła tego przedsięwzięcia.

Małgorzata Gelo-Kluczyńska
Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN

”

Nie będziemy wątpić, czy obchody, korowody dożynkowe na wolnym powietrzu, obrzędy weselne lub sobótkowe, szopka czy gaik – są teatrem czy nie? Skoro nie ma pudła scenicznego i ustalonego tekstu, nie ma sali i biletów wstępu, nie ma widzów w krzesłach, ale tylko wykonawcy (jak w obchodach i zabawach) – to wszystko nie są istotne atrybuty teatru, który, jak sama nazwa grecka theatron wskazuje, jest przede wszystkim widowiskiem. Taki teatr nie będzie ani przeciwstawieniem, ani rywalem teatru zawodowego, będzie tylko innym teatrem, innym w treści, kształtach i zakresie, będzie teatrem ludowym.

Jędrzej Cierniak (1968)

Bartłomiej Koszarek, Regionalny Zespół Teatralny im. Józefa Pitoraka z Bukowiny Tatrzańskiej (woj. małopolskie), *Tatrzańska baśń*, 2022, fot. Krzysztof anin Kuzko

Zespół Folklorystyczny
„Siedlecczanie” z Siedlec
(woj. świętokrzyskie),
Kłosiorze, albo wyzwólony
wilcka, 2015,
fot. Lech Laskowski

Kurpiowski Zespół
Folklorystyczny „Carniaci”
z Czarni (woj. mazowieckie),
Przenosiny – ostatnia część
wesela kurpiowskiego, 2015,
fot. Lech Laskowski

Teatr Młodych im. Wojciecha Bogusławskiego z Lubochni (woj. łódzkie), *Jak dawniej chrzczono dzieci*, 2015, fot. Lech Laskowski

Grupa kolędnicza „Bartuś” z Czarni (woj. mazowieckie), *Chodzenie z krzyżem*, 2015, fot. Lech Laskowski

Sejmiki w Ożarowie

Renata Cieślak

Ożarów związany jest z Sejmikami Wiejskich Zespołów Teatralnych od 2007 roku. Wtedy z konieczności, na chwilę, sala ożarowskiej remizy strażackiej przygarnęła bezdomny Sejmik. Organizacją I Sejmiku w Ożarowie zajął się Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy z Ożarowa, tamtejsze Koło Gospodyń Wiejskich i strażacy – jako gospodarze miejsca, a na to wszystko przyzwolenie dał i przychylnym okiem patrzył ówczesny wójt gminy. Pełni obaw organizatorzy wzięli się do pracy i zrealizowali Sejmik z taką starannością i przejęciem, że wszyscy goście byli oczarowani. Po zakończeniu zmagania sejmikowych, ożarowianie jeszcze długo wspominali wydarzenie i zdecydowali, że Sejmik zostanie na stałe w Ożarowie.

Od II Sejmiku do organizatorów dołączyła Gminna Biblioteka Publiczna w Mokrsku i od tego momentu to my, bibliotekarki, starałyśmy się, aby był on wydarzeniem, na które wszyscy będą z niecierpliwością czekać: aktorzy, widzowie oraz Komisja Artystyczna. I tak to trwa. Za nami już 15 Sejmików Wiejskich Zespołów Teatralnych, z czego 14 odbyło się w Ożarowie, a jeden, podczas remontu ożarowskiej sali, w Komornikach.

15 lat sejmikowania to dla nas wiele niezapomnianych spektakli i wielu wspaniałych aktorów (nie tylko ludzi, bo i zwierzęta grały w Ożarowie), to wiele nawiązanych znajomości i długoletnich przyjaźni. To możliwość spotkania ludzi z wielką pasją. To obcowanie ze sztuką, tym bardziej cenną, że stworzoną od serca, z wewnętrznej potrzeby. To wreszcie ciągle pogłębianie wiedzy na temat folkloru, gwary, sztuki ak-

Szczególnie wyraźna jest cecha, do której nazwania użyłbym kalamburu „prawdziwa prawda” – oni nie potrafią kłamać. Chyba także społeczny wymiar ich sztuki stanowi wyróżnienie. Robią ten teatr po coś. Jeden z wiejskich twórców powiedział kiedyś w trakcie sejmikowych spotkań, że dla niego robienie teatru i takie właśnie poważne o teatrze rozmawianie, to rzecz o niezwyklej cenie – to moralna premia, którą dostał od życia.

Lech Śliwonik (2003)

torskiej i literatury. To także niezwykła przyjemność oglądania widowisk przygotowanych przez zespoły amatorskie występujące na naszej scenie.

Przez te kilkanaście lat przyjeżdżało do nas wiele zespołów. Były takie, które tylko raz gościły w Ożarowie, były również grupy, które występowały wielokrotnie. Był jeden teatr niezawodny, od początku obecny podczas występów w Ożarowie, a mianowicie Teatr Bezdomny z Żarowa. Jakże wielkie było nasze zdziwienie i smutek, gdy okazało się, że nie będzie on

występował podczas XV Sejmiku. W taki sposób sprawdziła się maksyma, że nie ma rzeczy pewnych na tym świecie.

Minione 15 lat pozwoliło nam także zaobserwować, jak zmieniają się ludzie. Jak dzieci dorastają, a starsi nic sobie nie robią z upływu czasu. Zmieniają się też techniki gry aktorskiej, sposoby scenografii, wykorzystywane są nowinki techniczne. Jedno pozostaje niezmiennie – wielki zapał wszystkich osób zaangażowanych w tworzenie amatorskiego ruchu teatralnego.

Sejmik Wiejskich Zespołów Teatralnych w Ożarowie to dla nas, mieszkańców Gminy Mokrsko, coroczne święto kultury – czas, kiedy Ożarów staje się „stolicą” teatralną regionu. Z wielką przyjemnością będziemy gościć Sejmik w kolejnych latach. Zapraszamy do Ożarowa!

”

Rozpocząć wypada od banalnego stwierdzenia – tarnogrodzkiemu sejmikowi wiejskich zespołów teatralnych towarzyszę od dawna. Pamięć jest zawodna, nie prowadzę zapisów, więc nie silę się na podawanie dokładnej liczby lat. Zżyłem się z tą imprezą, jej klimatem, niepowtarzalnością i nieprzystawianiem do innych przeglądów i spotkań teatrów. Każdy sejmik staje się wyprawą w nieznaną. [...] Tym najbardziej pociągającym i nieprzewidywalnym elementem są uczestniczące zespoły.

Jan Zdziarski (2005)

Od lewej: Joanna Tęcza, Jan Zdziarski, Krystyna Chruszczewska, fot. Lech Laskowski

Wspólnota Gminnego
Ośrodka Kultury w Biłgoraju
(woj. lubelskie), *Nasze
dienne sprawy*, 2008,
fot. Lech Laskowski

Zespół Śpiewaczo-
-Obrzędowy z Ożarowa
(woj. łódzkie), *Andrzejk*,
2014, fot. Lech Laskowski

”

Sejmik daje szansę przetrwania kultury ludowej biłgorajskiej wsi, służy zachowaniu jej dziedzictwa: tradycji, zwyczajów i obrzędów, co dla ludzi zrzeszonych w zespołach, którzy jeszcze pamiętają dawną polską wieś, ma niebagatelne znaczenie. Sejmiki stwarzają możliwość rozwijania pasji i doskonalenia warsztatu teatralnego, szansę zaprezentowania się szerokiej widowni z różnych regionów Polski oraz wymiany doświadczeń.

Niemalże od samego początku zespoły z gminy Biłgoraj uczestniczyły w tarnogrodzkim sejmikowaniu i ta tradycja przetrwała do dzisiaj. Kiedy te pierwsze zespoły po wielu latach się wypalały, powstawały na ich miejsce nowe, zarazone bakcylem wiejskiego teatru. Obecnie jesteśmy jedyni w powiecie biłgorajskim, którzy kultywują tradycje teatru obrzędowego, a o tym, jak ważne są sejmiki dla naszych artystów amatorów świadczy fakt, że rzadko zdarzały się lata naszej nieobecności. Raczej przeciwnie – często na jednym sejmiku gościły dwa bądź nawet trzy spektakle obrzędowe teatrów wiejskich działających na terenie gminy Biłgoraj.

Celina Skromak
Dyrektor Ośrodka Kultury Gminy Biłgoraj

Grupa Obrzędowa
„Ożarów” z Ożarowa
(woj. świętokrzyskie),
W zimowy wieczór w chałupie
u Bartosów, 2009,
fot. Lech Laskowski

Moje serce zostało w Tarnogrodzie

Alicja Trukszyn

Moje serce zostało w Tarnogrodzie – bo to nie tylko urokliwe miasteczko położone na skraju dawnej Puszczy Sandomierskiej, ale przede wszystkim miejsce mocy, gdzie przeszłość, idąc pod rękę z teraźniejszością, upaja magią dawnych wierzeń. Tu baśń splata się z rzeczywistością, a fikcja z prawdą. Tu, patrząc co się dzieje na scenie Tarnogrodzkiego Ośrodka Kultury, zapominamy o szybkim internecie, ponaddźwiękowych odrzutowcach i disco polo. To tu właśnie przyjąłem za prawdę, że moja praca miała sens, że obyczaje dawnej wsi wpisane w zwyczajowe obrzędy i ceremonie to nie tylko gusła i zabobony. To życie. Życie zaprogramowane w naszych genach. To dzisiejsze wczoraj do opowiedzenia jutro.

W Tarnogrodzie spotkałam ludzi, którzy mają serce na dłoni, ciepły uśmiech i czas dla każdego przyjeźdnego. Na stałe zagościli w moim sercu zawsze uśmiechnięty burmistrz Tarnogrodu Paweł Dec, jego zastępca Tomasz Legieć i moja kochana, profesjonalna, cudowna dyrektorka Tarnogrodzkiego Ośrodka Kultury Renatka Ćwik.

Jako że skończyłam w lipcu zawodową przygodę z Wojewódzkim Domem Kultury w Kielcach, a tym samym obecność na Sejmikach, chcę jeszcze (bo już mogę) otwartym tekstem wspomnieć o jedynej w swoim rodzaju, poważnej, skupionej i „do bólu” merytorycznej Radzie Artystycznej. Rada – zawsze pod przewodnic-

twem szalenie błyskotliwego prof. Lecha Śliwonika – to: niewzruszenie poważna prof. Bożena Suchocka, fantastycznie zamyślony prof. Edward Wojtaszek, kosmicznie cudna prof. Katarzyna Smyk i niezwykle

Przedstawienia – sól sejmików. Nierzadko zdarza mi się oglądać je w niemym podziwieniu, bo oto zwykła historia, jakiś obyczaj czy obrzęd, bywają pokazane na scenie w sposób niemal doskonały. Prosty, prawdziwy. Nie mają dekoracji, a sytuacje są czytelne i oczywiste. Improwizując, prowadzą prawdziwy dialog. Zastanawiam się, jak to robią. Przecież rzesze twórców zawodowo parających się teatrem, daremnie szukają w nim takiej prawdy. Dręczy mnie pytanie: skąd ci amatorzy wiedzą, jak budować dramat?

Jacek Szczęk (2005)

ciepły „głos sejmikowy” Jan Zdziarski. Uff, wyrzuciłam z siebie, co o nich myśle!

A było tak: co roku jako Wojewódzki Dom Kultury w Kielcach delegowaliśmy do Tarnobrodzkiego Przeglądu Teatrów Wiejskich. W 2018 roku jeden z zespołów, z którym pracowałam zaledwie trzy miesiące, zaprosił mnie ze sobą na tę wyprawę. Pomyślałam sobie: czemu nie, wszak człowiek uczy się przez całe życie, a dla naszych grup obrzędowych to zaszczyt wystąpić przed tarnobrodzką widownią.

Cóż, początki zawsze są trudne: pierwszy kontakt z gwarowym tekstem, pierwsze słowa na OGÓLNO-POLSKIEJ scenie, pierwsza, z najwyższej półki komisja, inni, już aktorzy... Przyjechałam z ciekawości, po trosze po wiedzę, odrobinę pozwiedzać i ocu-pinkę, by podpatrzeć warsztat pracy instruktorów z innych instytucji kultury. I *veni, vidi, vici* dla mnie, zespołu, województwa, bo zespół „Świętokrzyskie Jodły” ze Śniadki Drugiej k. Bodzentyna z fragmentem „Wesela” pojechał na ZWYKI do Warszawy! Potem było „Pranie” (mimo „covidu”), następnie „Ksiądz z wiatykiem i podział ojcowizny”. Tego, co się działo w autokarze, gdy z Tarnobrodu wracaliśmy do Kielc, przez wzgląd na czytelnika nie będę opisywać, ale transmisji z tak wesołego pojazdu nawet program pierwszy Polskiego Radia nigdy nie nadał!

Być może słowa, które teraz przytoczę, to wyświechtana leksyka, ale chyłę nisko czoła przed wszyst-

Zespół „Świętokrzyskie Jodły” ze Śniadki Drugiej (woj. świętokrzyskie), Ocepiny, 2019, fot. Bożena Wojtaszek

kimi nieprofesjonalnymi aktorami tarnobrodzkiej sceny, że chcą, że się nie wstydzą, że poszukują ziarenek kultury swoich ojców.

Życzę z okazji Jubileuszu Organizatorom i Radzie Artystycznej, by Wam się nadal chciało chcieć, bo kto – jak nie Wy, kiedy – jak nie NADAL, i gdzie – jak nie TU, w Tarnobrodzie będzie stał na straży naszego dziedzictwa?

Niech się dzieje przeszłość! Niech język wsi, zamknięty w kodach, uczy, wychowuje i bawi. Niech muzyka ludowa rozbrzmiewa radośnie, a obyczaj ze zwyczajem tańczy w jej rytm.

Dziękuję losowi, że mogłam przez kilka мгнiеń wiosny być z Wami.

”

Szanowni Pomysłodawcy i Organizatorzy Ogólnopolskiego Sejmiku Teatrów Wsi Polskiej!

Z wielkim podziwem przyglądamy się wspaniałej pracy organizacyjnej dotyczącej Sejmiku. Jesteśmy wdzięczni za możliwość bycia uczestnikiem sejmikowania na deskach Tarnogrodzkiego Ośrodka Kultury oraz za możliwość spotykania się z ludźmi, którzy – tak jak my – z wielką pasją tworzą spektakle i dbają o zachowanie wspaniałej tradycji wywodzącej się z kultury wsi polskiej. Dla naszego zespołu jesteście motorem napędowym do działania i poszukiwania perełek sytuacyjnych z dawnej wsi, które w przeniesieniu na grunt teatru ukazują widzowi piękno tradycji.

Dziękujemy też za spotkania warsztatowe, w które uważnie się wsluchujemy. Jest to bardzo dobra forma edukacji, podnosząca poziom warsztatu artystycznego członków zespołów, które nie zawsze mają pomoc fachową instruktorów i etnografów. Gratulujemy i dziękujemy.

Zespół Folklorystyczno-Obrzędowy „Sołtyski”
Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Pawłowie

Zespół Folklorystyczno-Obrzędowy „Sołtyski” z Pawłowa (woj. świętokrzyskie), 2022, fot. TOK

Zespół Ludowy „Jaworzanki” z Jaworza (woj. świętokrzyskie), Nase pranie pod lipą, 2020, fot. Bożena Wojtaszek

”

Do Tarnobrodu po raz pierwszy przyjechałem w 2002 roku, by wykonać fotodokumentację dla Wojewódzkiego Ośrodka Kultury w Lublinie. Atmosfera spektakli i sytuacje dziejące się wokół nich urzekły mnie na tyle, że już dwa lata później zaprezentowałem wystawę „Twarze teatrów wiejskich”, która z Tarnobrodu ruszyła w wędrowkę po Lubelszczyźnie. Po wieloletniej przerwie, niezależnej ode mnie, na zaproszenie dyrektor Renaty Ćwik od 2017 roku jestem stałym gościem Sejmików.

Niemal każde przedstawienie i artefakty na scenie przypominają mi znane z dzieciństwa obrzędy i prace wykonywane w gospodarstwie wiejskim. Moje fotoarchiwum „Twarze” wciąż się powiększa o naturalne, prawdziwe portrety, będące głównym tematem mojej twórczości artystycznej. Specyficznym źródłem wiedzy o kulturze i obyczajach są też dla mnie omówienia spektakli dokonywane przez Komisję Artystyczną pod kierunkiem prof. Lecha Śliwonika.

Krzysztof anin Kuzko
fotograf

Zakończenie II Sejmiku
Teatrów Wsi Polskiej,
1985, fot. Archiwum
Państwowe w Zamościu

Zespół Obrzędowy z Rakówki
(d. woj. zamojskie), *Od Andrzeja
do Dunaja*, 1986, fot. Archiwum
Państwowe w Zamościu

Teatr i dzieciństwo

Teatr wiejski – pamięć kształtów, rytmów i słów, zapachów i smaków, wierzeń i obyczajów

Edward Wojtaszek

Teatr wiejski to utracone kształty, rytmy i słowa, zapachy i smaki, wierzenia i obyczaje, dawne zawody, obrzędy i przesady, stroje i dźwięki. Utracone? Dla tych, którzy nie mają okazji bywać na sejmikach wiejskich teatrów.

Każdy teatr jest działaniem zbiorowym – a więc polem ryzyka, bo dopiero współdziałanie wszystkich członków zespołu daje rezultat, którym autorzy chcą się dzielić z widzem. Dlatego godny podkreślenia jest fakt, że przez 50 lat istnienia ruchu sejmikowego i przez 40 lat jego ogólnokrajowego formatu kilkaset zespołów przygotowało i pokazało na sejmikowych scenach kilka tysięcy przedstawień. Odbyło wyboistą drogę szukania w przeszłości prawdy o dawnym życiu i przenoszenia jej w teraźniejszość.

Podkreślmy, że ruch teatrów wiejskich przetrwał zmianę ustrojową w naszym kraju i udowodnił, jak bardzo jest potrzebny Polsce, niezależnie od tego, jaki kształt przybierało nasze państwo i kto nim rządził. Dlaczego? Dlatego, że bez względu na to dokąd doszliśmy, zawsze zastanawiamy się, skąd wyruszyliśmy. Szukamy korzeni. Chcemy znać naszą tożsamość. Zrozumieć, dlaczego jesteśmy tacy, a nie inni. A nasze polskie korzenie są głęboko osadzone na wsi, gdzie rodziły się słowa tworzące nasz język, gdzie kształtowały się obyczaje, tradycje i postawy, które różnią

Wyprawa w przeszłość służy poznaniu minionego, ale także pomaga w wytyczeniu dalszej trasy. Otrzymujemy oto wyraźną wskazówkę z blisko stuletniego wędrowania, którego etapem jest czas sejmikowania: warunkiem istnienia i rozwoju autentycznego wiejskiego teatru jest jego pozostawanie w symbiozie ze swoją rodzimą kulturą. Musi mieć w niej oparcie, punkt odniesienia.

Lech Śliwonik (2013)

mieszkańców tej ziemi od ich sąsiadów. To właśnie na wsi, gdzie pokolenia przywiązane były do ziemi i krajobrazu, ciężkiej pracy, rytmu przyrody i zależności od pór roku, bije źródło naszej tożsamości. Część strumyczka przepływa przez szlacheckie dworki, ale główny nurt płynie przez chłopskie chaty. To stamtąd pochodzi przygniatająca większość naszego

społeczeństwa. To tam szukać należy korzeni naszej mentalności, naszej wiedzy o świecie i naszych zachowań. Tam nasze ucho łowi znajome nuty muzyki czy dźwięki mowy.

Dziś, w dobie globalizacji, ogólnoświatowych portali społecznościowych, międzynarodowych mód, dobrze jest wiedzieć, że istnieje coś, co nas wyróżnia. Szanując innych, dumni jesteśmy z tego, skąd pochodzimy.

Co jest takiego niezwykłego w teatrach wiejskich, że znajdujemy w sejmikowych przedstawieniach źródła czystości, siłę autentyczności i prawdę, której trudno byłoby szukać gdzie indziej?

Zespoły składają się z amatorów, a więc osób, które z upodobania do teatru spotykają się poza swoimi zawodowymi zajęciami, żeby razem wypracować

kształt spektaklu. Ta wspólna troska o wynik jest ich siłą napędową.

Rodzaj aktorstwa jest szczególny. Zwłaszcza w przedstawieniach tematycznie związanych z obrzędami, tradycyjnymi scenariuszami świąt i uroczystości czy z pracą. Widzimy na scenie postaci tak autentyczne, że żaden zawodowy aktor nie potrafiłby tak zagrać. Wynika to ze znajomości tradycji i historii regionu czy miejscowości, z której aktorzy pochodzą, przywiązania do swojej gwary i umiłowania kultury, do której dostęp daje kontakt ze starszymi pokoleniami. Autentyzm objawia się w naturalnym zachowaniu – takim, jakiego wymaga grana postać i czynność przez nią wykonywana.

Akcja większości przedstawień rozgrywa się w chłopskiej chacie. Dlatego scenografia odtwarza jej

Zespół Obrzędowy „Lasowiaczki” z Baranowa Sandomierskiego (woj. podkarpackie), *Gusta lasowiackie*, 2021, fot. Bożena Wojtaszek

wnętrze. Widzimy piec, wokół którego, jak niegdyś wokół ognia, skupiali się członkowie rodziny. Regularnie pojawia się okno, święty obrazek lub ołtarzyk domowy, wyszywana makatka, stół, krzesła, stołki i/lub ławy. Ta podstawa uzupełniana jest w zależności od wymogów scenariusza łożkiem albo sprzętem potrzebnym do pracy czy elementami dekoracji związanymi z konkretnym świętem.

Należy podkreślić istotną rolę rekwizytu w sejmikowych spektaklach. Teatr wiejski bazuje na autentyczności przedmiotów pojawiających się na scenie. Starannie odszukane, kryjące niejednokrotnie historię kilku pokoleń, noszące ślady pracy wielu rąk – ściągają uwagę widza. Czasami dopiero ze sceny dowiadujemy się, jak brzmią ich nazwy, dzięki aktorom dostajemy lekcję pogładową na temat ich przeznaczenia i sposobu używania. Dotyczy to zarówno przedmiotów codziennego użytku, jak i wszelkiego rodzaju narzędzi przydatnych do prac domowych lub polowych, nie wspominając o specjalistycznych warsztatach, gdy zespół obiera za temat któryś z ginących zawodów. Aktorzy równie świetnie potrafią zbudować przestrzeń sceniczną sugerującą miejsce akcji w ple-

Haft z Urzecza, fot. Bożena Wojtaszek

Wianek w obrzędzie weselnym, fot. Bożena Wojtaszek

nerze. Przy pomocy kilku teatralnych znaków przenoszą wyobraźnię widza na pole, łąkę, drogę czy do lasu.

Istotnym elementem scenograficznym jest kostium, przedmiot szczególnej troski każdego zespołu. Kostium jest tym, co odróżnia jeden zespół od drugiego, co wyróżnia poszczególne regiony, a nawet wioski. Autentyzm kostiumu i rekwizytów jest elementem bardzo charakterystycznym dla omawianych przedstawień.

Bogactwo słowa na sejmikowej scenie bazuje na różnorodności gwar

i repertuaru muzycznego. Sejmiki są bodaj jedyną okazją do odkrywania w jednym miejscu takiej mnogości języków, gwar i ich odmian. Praca nad przedstawieniami jest wspaniałą okazją do praktykowania tych języków. Podobnie jest z repertuarem muzycznym. Nieprzerwanie trwa przypominanie i odszukiwanie dawnych utworów oraz sposobów ich wykonania. Dzięki temu warstwa dźwiękowa przedstawień w żywy sposób przenosi widza w różne, odległe miejsca i czasy.

Podstawą do powstania widowiska jest scenariusz. Różne bywają jego inspiracje. Czasem są to zapisy uroczystości takich jak wesela czy chrzciny, pochodzące z dawnych czasów. Kiedy indziej scenariusz powstaje na bazie wspomnień lub zdarzeń istotnych dla danej

”

Bardzo cenimy sobie spotkania na Sejmikach Teatralnych, ponieważ są dla nas świetnym miejscem ekspresji naszej twórczości, a także miejscem przeżycia i wymiany doświadczeń z pozostałymi grupami z różnych regionów Polski. Jak mówi stare powiedzenie: „Kto czego nie zna, tego nie ceni, nie szanuje”. Dzięki Sejmikom mamy możliwość poznać tradycje i obyczaje pozostałych województw.

Życzliwość, z jaką się tutaj spotykamy, daje nam energię do dalszych działań. Ważne są dla nas wszystkie cenne uwagi, zwłaszcza te, które otrzymujemy od Jury.

Czas spotkań sejmikowych to dla nas przyjemność i momenty wzruszeń.

Agnieszka Banasik

Zespół Folklorystyczno-Obrzędowy „Sołtyski”
z Pawłowa

Zespół Folklorystyczny „Kujawy Bachorne Nowe” z Osiecin (woj. kujawsko-pomorskie), Andrzejki na Kujawach Bachornych, 2021, fot. Krzysztof Anin Kuzko

społeczności, odtwarza miejsce obrzędów lub ceremonii. Powstają również scenariusze dające początek przedstawieniom zwanym obrazkami dramatycznymi. Ale i one zakorzenione są w życiu danej społeczności i opowiadają o rodzinie wiejskiej lub o całej gromadzie.

Praca nad scenariuszem jest podstawą planowanego widowiska. Od niej zaczyna się wydobywanie z przeszłości i kierowanie ku teraźniejszości tych elementów, które ukształtują przedstawienie. Na tym etapie przygotowania spektaklu najwyraźniej

dostrzec można niespotykaną poza teatrem wiejskim pracę nad tradycją i pamięcią.

Również muzycy odgrywają w tych przedstawieniach niebagatelną rolę. Wnoszą na scenę lokalną specyfikę i wpływają na niepowtarzalny charakter wiejskich teatrów. W czasach, gdy muzyki granej na żywo, na tradycyjnych instrumentach i w tradycyjny sposób nie jest nam dane zbyt często słuchać, na sejmikach mamy okazję obcować z nią w ilości nigdzie indziej niespotykanej.

Każdy zespół ma prawo do wyboru rodzaju teatru, który chce uprawiać. Pojawiają się również takie formy teatralne jak: montaż poetyckie, kabarety, przedstawienia oparte na literaturze dramatycznej, spektakle zespołów dziecięcych lub dla dzieci itd. Ale to nie one stanowią o odrębności teatru wiejskiego.

To przedstawienia obrzędowe powodują, że sejmiki są czymś zupełnie innym od wielu festiwali i konkursów teatralnych. To dzięki nim odbywa się wspólne praktykowanie pamięci. Zaczyna się ono od poszukiwań w przeszłości, po to, by ją – w formie spektaklu – przenieść do terażniejszości, terażniejszości niepozbowionej korzeni. Potem jest granie gotowego przedstawienia. Widzowie razem z aktorami odbywają aktywną „podróż po pamięci”.

Finałowym etapem są warsztatowe omówienia Komisji Artystycznej po sejmikowych prezentacjach. Komisja zawsze składa się z teatrologów, reżyserów, etnografów, kulturoznawców i etnomuzykologów. Te spotkania po spektaklach to wspólna bitwa nie tylko o teatralny kształt, ale w pierwszym rzędzie o prawdę. O prawdę pamięci właśnie.

Zespół „Góralско Brać” z Łopusznej (woj. małopolskie), *Syćko się wraco*, 2019, fot. Bożena Wojtaszek

Zespół Obrzędowy
z Bukowej (d. woj. zamojskie),
Powroziarze, 1994,
fot. Marek Sadło,
Archiwum Państwowe
w Zamościu

”

Moja przygoda z Tarnogrodzkim Ośrodkiem Kultury zaczęła się w 2018 roku, kiedy zostałam zaproszona, aby dokumentować Ogólnopolskie Sejmiki Teatrów Wsi Polskiej i Międzywojewódzkie Sejmiki Wiejskich Zespołów Teatralnych. Zafascynował mnie teatr obrzędowy, wyrastający z naszej kultury, zachowujący zbiorową pamięć o obrzędach, zwyczajach, legendach i mitach naszych ojców i dziadków.

Na scenie TOK prezentują się najlepsze amatorskie zespoły z całej Polski.

Te spotkania z folklorem ludowym to niezapomniane chwile, głęboko zapadające w pamięć. Jeszcze na długo po zakończonych występach pozostają w naszych sercach – ta cudowna muzyka, taniec, przepiękne stroje i scenografia.

Warto dodać, że decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Ogólnopolskie Sejmiki Teatrów Wsi Polskiej i Międzywojewódzkie Sejmiki Wiejskich Zespołów Teatralnych zostały wpisane do Krajowego rejestru dobrych praktyk w ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Jesteśmy dumni!

Ci, którzy przyjadą na sejmiki pierwszy raz, będą wracać.

Grażyna Hankiewicz
fotograf

Artyści Zespołu „Pelagia”
z Leopoldowa
(woj. lubelskie), 2015,
fot. Lech Laskowski

Zespół „Pelagia”
z Leopoldowa
(woj. lubelskie),
Truś, truś, warkocku,
2015, fot. Lech Laskowski

”

*Tarnogród... To moje ważne miejsce na ziemi.
To wyjątkowe miasteczko, gdzie dwa razy do roku
zanurzam się w żywej polskiej kulturze ludowej, gdzie
czerpać mogę z jej krynicznego, ożywczego źródła,
gdzie mogę się uczyć, poznawać i rozumieć, przeżywać
i oczyszczać w duchu teatru... To miejsce, gdzie
gościnność i profesjonalizm Organizatorów wznosi
się na wyżyny. Za te wszystkie wspólne lata dziękuję
z całego serca...*

Katarzyna Ignas
etnograf w Muzeum w Przeworsku
Zespole Pałacowo-Parkowym

Zespoły na zajęciach
warsztatowych z Radą
Artystyczną, 2022,
fot. Lech Laskowski

fot. Bartosz Proll, UMCS

Ochrona niematerialnego dziedzictwa kulturowego przez teatr

Katarzyna Smyk

W czerwcu 2018 roku – decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Sejmiki Wiejskich Zespołów Teatralnych i ogólnopolski ruch wiejskich amatorskich zespołów teatralnych zostały wpisane do Krajowego rejestru dobrych praktyk w ochronie niematerialnego dziedzictwa

kulturowego, w myśl Konwencji UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego z 2003 roku. To wyjątkowe wydarzenie, godne uhonorowanie sejmikowego jubileuszu. Ale też moment historyczny – sejmikowanie jest pierwszym wpisem do polskiego rejestru dobrych praktyk.

Zespół „Kowalanki” z Kowali (woj. świętokrzyskie), *Pranie*, 2011, fot. Lech Laskowski

Sejmikowanie i ruch wiejskich teatrów amatorskich służą ochronie wszystkich przejawów niematerialnego dziedzictwa kulturowego, wymienianych w Konwencji UNESCO 2003. W widowiskach pojawia się język lokalny (gwara, język potoczny), repertuar słowno-muzyczny i słowny (pieśni, przyśpiewki, legendy, bajki, zagadki, przysłowia itd.) jako nośniki dziedzictwa. Widzimy też sztuki widowiskowe i tradycje muzyczne, gdyż zespoły inscenizują obchody kolędnicze i przebierańców, wykonują pieśni (wszystkich gatunków), występują kapele, pokazywane są zabawy, gry i tańce itp.

W spektaklach pojawiają się też różnorodne praktyki społeczno-kulturowe, jak: tradycyjne sposoby witania się i żegnania, przyjmowania gości, modlitwa, sposoby składania życzeń przy różnych okazjach, zasady zachowania wspólnotowego (współpraca, pożyczanie, zabawa, rodzinne i gromadzkie wsparcie i in.); oglądamy świętowanie w rodzinie, domu i społeczności lokalnej; praktyki dotyczące kupna-sprzedaży, „zakładzin” czy „wprawdzin” do nowego domu itd.

Wiedza i praktyki dotyczące przyrody i wszechświata włączone są do scenariuszy spektakli w postaci np. przepowiedni pogody i urodzaju, opowieści (i niekiedy pokazów) o sposobach uprawy i przetwarzania roślin, np. lnu. Przedstawiane są także zasady

upraw i hodowli uzależnione od cyklu księżyca, pory roku, dnia i innych wskazówek natury.

I ostatnia domena dziedzictwa niematerialnego w myśl Konwencji UNESCO 2003 – wiedza i umiejętności związane z rzemiosłem tradycyjnym. Ożywają one na sejmikowej scenie częściowo w formie opowieści, częściowo w formie pokazu umiejętności i gotowych artefaktów. Prezentowane są tradycyjne prace rzemieślnicze, rękodzielnicze (stolarstwo, naprawa butów, krycie dachu, naprawa pieca, przędzenie lnu) i artystyczne (hafty, koronki, bibułkarstwo, malarstwo, pisankarstwo itd.). Widzowie mogą obserwować dawne prace domowe (wykonanie i naprawa miotły, młócenie cepami, robienie masła, ostrzenie kosy, darcie pierza, zamiatanie, pieczenie chleba i in.).

”

W naszym teatrze Tarnogród od początku – to jest od 2007 roku, kiedy to otrzymaliśmy po raz pierwszy nominację z sejmiku w Bukowinie Tatrzańskiej – był uważany za świątynię teatru amatorskiego. I tak nadal to postrzegamy. W Małopolsce bardzo trudno jest przejść eliminacje w Jabłonce (kiedyś w Czarnym Dunajcu), bo jest dużo znakomitych zespołów teatralnych, więc nominacja na sejmik do Bukowiny Tatrzańskiej jest już dużym sukcesem, a wielkim szczęściem i radością jest awans do tej wymarzonej świątyni – Tarnogrodu.

Mieliśmy w niej okazję wielokrotnie spotykać świetne zespoły, podziwiać je i uczyć się od nich. A przede wszystkim słuchać rad i opinii Rady Artystycznej o poszczególnych występach. Wszyscy wychodzą z tych spotkań zadowoleni i wdzięczni za dobre słowa, bo zawsze takie się znajdują, a te wskazujące błędy czy potknięcia wypowiedane są z dużą życzliwością, więc nie ranią, a raczej motywują do zmian i dalszej pracy.

Tarnogród ma też swoją niezwykłą, ciepłą i przyjazną atmosferę, stworzoną przez organizatorów i uczestników – zarówno w sali teatralnej, jak i w trakcie wieczornych spotkań integracyjnych czy nocnych imprez w miejscach noclegowych. To wszystko tworzy piękną, barwną sejmikową legendę, którą wspomina się przez lata.

Zbigniew Klatka
Teatr Ludowy „Tradycja” Stowarzyszenie Krzewienia Kultury Ludowej Gminy Alwernia

”

W sejmikach nasze koło brało udział kilkakrotnie, ostatnio dwukrotnie otrzymaliśmy nagrodę Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Do uczestnictwa w nich przygotowujemy się zawsze bardzo starannie, to dla nas znaczące wydarzenia. Ważna jest nie tylko nagroda i wyróżnienie, jakie możemy otrzymać, ale po prostu sam udział. Ważne jest także spotkanie z innymi kołami – zespołami ludowymi z całej Polski, poznanie ich lokalnych tradycji i obrzędów, fantastycznie nierzadko prezentowanych. Kontakt z ciekawymi ludźmi pełnymi pasji, wymiana doświadczeń, interesujące rozmowy. Z ogromnym zainteresowaniem i przyjemnością oglądamy prezentowane spektakle teatrów wiejskich. Zawsze możemy coś nowego i ciekawego dostrzec, czy to w samym spektaklu, czy w aranżacji tematyki, scenografii lub ubiorach.

Odrębnym, a bardzo istotnym elementem są prezentowane przez organizatorów wykłady, pogadanki oraz interesujące filmy na temat tradycji i kultury wiejskiej. No i oczywiście podsumowanie naszych spektakli: bezcenny dla nas instruktaż. Nauka poprzez omówienie przez wysokiej klasy specjalistów słabych i mocnych stron naszych przedstawień. Dziękujemy za życzliwość i wyrozumiałość dla naszych, czasami, niedociągnięć, za korekty błędów i za pochwały, którymi nas obdarzono.

Jesteśmy ogromnie wdzięczni organizatorom Sejmików Teatrów Wsi Polskiej w Tarnogrodzie za wspaniałą organizację, niepowtarzalną atmosferę, i możliwość uczestnictwa w tych wydarzeniach.

Pozdrawiam serdecznie w imieniu Kierownika Zespołu „Jaworzanki”, pani Grażyny Grudzieckiej.

Ewa Maruszak

Zastępca Kierownika Zespołu „Jaworzanki” z Jaworza

W toku wielomiesięcznych, wspólnotowych prac nad spektaklami i w trakcie prezentacji widowisk utrwalane są zatem wszystkie formy przejawiania się niematerialnego dziedzictwa kulturowego, co sprawia, że widowisko teatralne staje się działaniem kompleksowo chroniącym to dziedzictwo przed zagrożeniami, jakie na nie czyhają we współczesnym świecie.

Działania sejmikowe – wykonywane oddolnie, dobrowolnie i społecznie – dotyczą tych elementów tradycji, które sami depozytariusze* uznają za waż-

ne i warte przekazania. Dlatego ruch amatorskiego teatru wiejskiego i małomiasteczkowego wraz z ogólnopolskim sejmikowaniem sprawdziły się przez dziesięciolecie jako forma kultywowania lokalnego dziedzictwa, a występ teatru ludowego – jako narzędzie do budowania zrównoważonej lokalnej wspólnoty.

* Depozytariusz – osoba lub instytucja poczuwająca się do przechowania i ochrony jakiejś tradycji, idei lub tajemnicy (Słownik Języka Polskiego PWN).

Zespół Teatralny
„Zielawa” z Rossosza
(woj. lubelskie, Wyrad,
2009, fot. Lech Laskowski

Teatr Młodych
im. W. Bogusławskiego
z Lubochni (woj. łódzkie),
Żniwa, jakich młodzi nie widzieli,
2011, fot. Lech Laskowski

Zespół „Lewkowanie”
z Dokudowa (woj. lubelskie),
Swaty, 2022, fot. Krzysztof
anin Kuzko

Teatr Naumiony z Ornantowic
(woj. śląskie), Szac, 2018,
fot. Lech Laskowski

Rada Artystyczna i zespoły
sejmików ogólnopolskich

Rada Artystyczna Sejmików Teatrów Wsi Polskiej

oprac. Władysław Dubaj, Monika Komosa

Lech Śliwonik – 1984–2022

Antoni Śledziewski – 1984–1990, 1992–2009

Marian Chyżyński – 1984, 1990

Janusz Gajda – 1984

Janusz Leśniewski – 1984

Jacek Szczęk – 1985, 1988–1990, 1992–2008

Aleksander Glinkowski – 1985–1986, 1988

Jan Kłossowicz – 1985, 1987

Jan Młodawski – 1985, 1989

Marcin Jarnuszkiewicz – 1986–1988, 1992, 2000, 2001

Krzysztof Kołbasiuk – 1986

Marek Okopiński – 1986

Piotr Dahlig – 1987, 1989, 1991–1999, 2001–2006, 2008–2010, 2012–2018, 2020–2022

Jan Skotnicki – 1987, 1989, 1991–1996, 1998–2006

Tadeusz Wieczorek – 1990, 1995

Jan Zdziarski – 1990, 1991, 1997

Krystyna Chruszczewska – 1997, 1998

Edward Wojtaszek – 1999, 2003–2022

Marian Glinkowski – 2007, 2010, 2012

Bożena Suchocka-Kozakiewicz – 2007–2009, 2011, 2013–2015, 2017–2022

Katarzyna Smyk – 2010–2022

Tomasz Nowak – 2011

Tomasz Rokosz – 2019

Zespoły uczestniczące w Sejmikach Teatrów Wsi Polskiej i ich spektakle

oprac. Władysław Dubaj, Monika Komosa

I Sejmik Teatrów Wsi Polskiej **15–18 listopada 1984 r.**

- Amatorski Teatr Dramatyczny z Osiedla Poznańskiego (woj. gorzowskie): Aleksander Fredro, „Damy i huzary”
- Amatorski Zespół Teatralny „Jacy Tacy” z Piotrowic (woj. wałbrzyskie): Ryszard Latko, „Tato, tato, sprawa się rypla”
- Amatorski Zespół Teatralny z Podłopienia (woj. nowosądeckie): Molier, „Lekarz mimo woli”
- Młodzieżowy Zespół Teatralny „Pokolenie” z Polichny (woj. tarnobrzeskie): „Co nosimy w sobie” wg Anny Kamieńskiej
- Regionalny Teatr Dramatyczny z Luzina (woj. gdańskie): Bernard Sychta, „Hanka se żeni”
- Scena Wiejska ze Żmigródka (woj. wrocławskie): Antonina Kuriata, „Prosto z życia”
- Szkolny Kabaret „Ściąga” z Giław (woj. olsztyńskie): Władysław Katarzyński, „Dorotko, moja Dorotko”
- Wiejski Teatr Poezji „Kalina” z Krzycka Wielkiego (woj. leszczyńskie): Zdzisław Smoluchowski, „Kalendarz Wiejski”
- Zespół Obrzędowy z Paar (woj. zamojskie): widowisko obrzędowe „Przyjście znachora”
- Zespół Regionalny „Budorze” z Zakopanego (woj. nowosądeckie): widowisko obrzędowe „Szopka”
- Zespół Regionalny „Spiszacy” z Łapsz Niżnych (woj. nowosądeckie): widowisko obrzędowe „Wesele spiskie”

- Zespół Teatralny „Medium” z Korytowa (woj. bydgoskie): Jerzy Lach, „Przekroczyć krąg”
- Zespół Teatralny Dużych Form z Siedlisk (woj. legnickie): Aleksander Fredro, „Jestem zabójcą”

II Sejmik Teatrów Wsi Polskiej **14–17 listopada 1985 r.**

- Amatorski Zespół Teatralny z Nawojowej (woj. nowosądeckie): widowisko obrzędowe „Międlenie lnu w Nawojowej”
- Amatorski Zespół Teatralny z Podłopienia (woj. nowosądeckie): „Kwartet dworcowy” wg Jarosława Abramowa
- Amatorski Zespół Teatralny ze Strzelna (woj. gdańskie): kaszubskie widowisko obrzędowe „Gwiżdże Noworoczne”
- Kabaret Wiejski „Piwniczka” z Mikołajewic (woj. sieradzkie): „Żona dla rolnika”, teksty Kazimierza Maurera
- Regionalny Zespół Obrzędowy z Futomy (woj. rzeszowskie): widowisko obrzędowe „Wieńcowiny”
- Scena Wiejska ze Żmigródka (woj. wrocławskie): Antonina Kuriata, „Barwy życia”
- Wiejski Teatr Poezji „Kalina” z Krzycka Wielkiego (woj. leszczyńskie): Zdzisław Smoluchowski, „Spotkały się dwie Marysie”
- Zespół Teatralny ze Skomialnej Białej (woj. nowosądeckie): Eugenia Dominik, „Swaty”

- Zespół Folklorystyczny „Wieniawa” z Wieniawy (woj. radomskie): „Obrzędy weselne ziemi radomskiej”
- Zespół Folklorystyczny z Sitnika (woj. białkopodlaskie): widowisko obrzędowe „Wieczór wigilijny”
- Zespół Obrzędowy z Bukowej (woj. zamojskie): widowisko obrzędowe „Wigilia”
- Zespół Teatralny „Medium” z Korytowa (woj. bydgoskie): Jerzy Lach, „Dialektyka, czyli walka z pieczęcią”
- Zespół Teatralny ze Skrzypkowa (woj. toruńskie): Andrzej W. Piotrowski, „Syn”

III Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 23–26 października 1986 r.

- Amatorski Zespół Teatralny „Maska” z Frampola (woj. zamojskie): Frigyes Karinthy, „Żółw, czyli kto jest szaleńcem”
- Amatorski Zespół Teatralny ze Strzelna (woj. gdańskie): widowisko obrzędowe „Roczezna”
- Kabaret „Teks” z Sadkowa (woj. koszalińskie): „Jasiu kupuje traktor”
- Kabaret „Zgaga II” z Łużnej (woj. nowosądeckie): „Minuta ciszy”
- Teatr Amatorski z Kłębowa (woj. siedleckie): Janina Skowrońska-Feldmanowa, „Wilk syty i koza cała”
- Teatr Regionalny im. Józefa Pitoraka z Bukowiny Tatrzaskiej (woj. nowosądeckie): widowisko obrzędowe „Gody”
- Zespół „Złotniaki” ze Złotego Potoku (woj. jeleniogórskie): widowisko obrzędowe „Herody”
- Zespół Folklorystyczny z Wólki Polinowskiej (woj. białkopodlaskie): widowisko obrzędowe „Korowaj podlaski”
- Zespół Ludowy „Podwodziacy” z Dzierzkowic Podwodów (woj. lubelskie): widowisko obrzędowe „Szcodraki”

- Zespół Ludowy z Jakubowa (woj. legnickie): widowisko obrzędowe „Jakubowskie pierzajki”
- Zespół Ludowy z Rusinowa (woj. koszalińskie): widowisko obrzędowe „Wesele”
- Zespół Obrzędowy z Rakówki (woj. zamojskie): widowisko obrzędowe „Od Andrzeja do Dunaja”

IV Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 22–25 października 1987 r.

- Amatorski Zespół Teatralny „Jacy Tacy” z Piotrowic (woj. wałbrzyskie): Joanna Gorczycka, „Odmieniec”
- Amatorski Zespół Teatralny „Strzelno” ze Strzelna (woj. gdańskie): Paweł Szeffa, „Wrejorze jidą”
- Teatr Ludowy z Ryczówka (woj. katowickie): widowisko obrzędowe „Chrzyciny”
- Teatr Małych Form „Bard” z Dobrzelina (woj. płockie): Jan Brzechwa, „Przygody rycerza Szaławiy”
- Zespół Ludowy „Gronicki” z Milówki (woj. bielskie): widowisko obrzędowe „Wesele górali od Żywca” wg Józefa Szczotki
- Zespół Obrzędowy „Nosowiany” z Nosówki (woj. rzeszowskie): widowisko obrzędowe „Drepciny”
- Zespół Obrzędowy z Bukowej (woj. zamojskie): widowisko obrzędowe „Różgowiny”
- Zespół Teatralny „Gdowianie” z Gdowa (woj. krakowskie): widowisko obrzędowe „U naszej jegomości”
- Zespół Teatralny „Podlasianki” z Mordów (woj. siedleckie): widowisko obrzędowe „Prządki”
- Zespół Teatralny „Tarnowiaczy” z Tarnówki (woj. piłskie): widowisko obrzędowe „Siekanie kapusty”
- Zespół Teatralny z Dereźni (woj. zamojskie): Halina Auderska, „Ścieżka przez pole”
- Zespół Teatralny z Turwi (woj. leszczyńskie): Luis Valdez, „Sprzedani”
- Zespół Teatralny z Wojciechowa (woj. lubelskie): widowisko obrzędowe „Wojciechowskie tradycje świąteczne”

**V Sejmik Teatrów Wsi Polskiej
20–23 października 1988 r.**

- Amatorski Zespół Teatralny „Jacy Tacy” z Piotrowic (woj. wałbrzyskie): Julian Reimschüssel, „Sposób na teściów”
- Amatorski Zespół Teatralny z Dynowa (woj. przemyskie): Jerzy Grzymkowski, „Kamień jak kamień”
- Amatorski Zespół Teatralny z Turwi (woj. leszczyńskie): Sławomir Mrozek, „Serenada”
- Dziecięcy Regionalny Zespół Teatralny „Salaśniok” z Czarnego Dunajca (woj. nowosądeckie): „Gazdowski zocynek”, widowisko oparte na zwyczajach ludowych
- Regionalny Zespół Teatralny „Białodunajcanie” im. Zofii Solarzowej z Białego Dunajca (woj. nowosądeckie): widowisko obrzędowe „Wielkanocny Tydzień”
- Teatr „Nasze Babki” z Próchnowa (woj. piłskie): widowisko obrzędowe „Zwyczaje wielkanocne”
- Teatr „Talia” ze Świątkowa (woj. bydgoskie): Lope de Rueda, „Śliwa”

Zespół Teatralny Gminnego Ośrodka Kultury w Goraju (d. woj. zamojskie), *Jasełka*, 1988, fot. Archiwum Państwowe w Zamościu

Zespół Ludowy z Rakówki (d. woj. zamojskie), *Przedany*, 1988, fot. Archiwum Państwowe w Zamościu

- Teatr Wędrowny „Bard” z Dobrzelina (woj. płockie): „Czarny Rodryg – postrach Paryża i okolic”
- Zespół Folklorystyczny „Wólczanki” z Wólki Kątnej (woj. lubelskie): „Pierzaki”, widowisko oparte na zwyczajach ludowych
- Zespół Ludowy „Lasowiaczki” z Baranowa Sandomierskiego (woj. tarnobrzeskie): „Czary, mary i uroki”, widowisko oparte na obrzędach lasowiackich od godów do zapustów
- Zespół Ludowy z Rakówki (woj. zamojskie): „Przedany”, widowisko oparte na zwyczajach ludowych
- Zespół Satyryczny z Bukówca Górnego (woj. leszczyńskie): „Stoi figura”
- Zespół Teatralny „Podgórzanie” z Mroczkowic (woj. jeleniogórskie): widowisko obrzędowe „Wesele”
- Zespół Teatralny Dorosłych z Łęk Dolnych (woj. tarnowskie): Bogdan Madej, „Powrót po latach”
- Zespół Teatralny Gminnego Ośrodka Kultury w Goraju (woj. zamojskie): widowisko obrzędowe „Jasełka”

VI Sejmik Teatrów Wsi Polskiej

20–22 października 1989 r.

(odbył się jako centralny pokaz teatrów
obrzędowych Ogólnopolskiego Festiwalu
Teatrów Amatorskich OFTA'89)

- Amatorski Zespół Artystyczny „Grabianów” z Grabianowa (woj. siedleckie): „Na Nowy Rok”
- Dołhobrodzki Zespół Folklorystyczny z Dołhobrodów (woj. białkopodlaskie): „Dołhobrodzkie wesele”
- Dziecięcy Zespół Obrzędowy „Plunki” z Chojnego (woj. sieradzkie): „Pasowanie na pastucha”
- Regionalny Zespół Góralski „Turnie” ze Starego Bystrego (woj. nowosądeckie): „Przy poraniu”
- Szkolny Zespół Obrzędowy z Mstowa (woj. częstochowskie): „Kolędnicy”
- Teatr Obrzędowy „Wóletczanka” z Wólki Paruszewskiej (woj. włocławskie): „Zabobony”
- Teatr Obrzędowy z Chojnego (woj. sieradzkie): „Pirzocha”
- Zespół Koła Gospodyń Wiejskich z Brzustowa (woj. piotrkowskie): „Zwyczajne ostatkowe”

- Zespół Obrzędowy „Nowoszczanie” z Nowego (woj. piłskie): „Wyzwoliny kośnika”
- Zespół Obrzędowy „Rudzianie” z Rudy Solskiej (woj. zamojskie): „Potańcówka”
- Zespół Obrzędowy z Białych Misztali (woj. łomżyńskie): „Herody”
- Zespół Regionalny „Wilczkowiczanki” z Wilczkowic (woj. katowickie): „Zwózka żyta z pola”

VII Sejmik Teatrów Wsi Polskiej

18–21 października 1990 r.

- Amatorski Teatr Gminnego Ośrodka Kultury w Skierbieszowie (woj. zamojskie): widowisko obrzędowe „Jasełka”
- Amatorski Zespół Teatralny z Bobowej (woj. nowosądeckie): Henryk Sienkiewicz, „Zagłoba swatem”
- Teatr 112 z Turwi (woj. leszczyńskie): Alain Robbe-Grillet, „Szymon Lecoer, czyli sen bez marzeń”
- Teatr Dziecięcy „Pogranicze” z Szypliszek (woj. suwalskie): widowisko obrzędowe „Chodzenie z Ewangelią”
- Teatr Wędrowny „Bard” z Dobrzelina (woj. płockie): Jan Brzechwa, „Przygody króla jegomości”
- Teatr z Luzina (woj. gdańskie): „Dzewce a medza”
- Zespół „Łopuśnianie” z Łopusznej (woj. nowosądeckie): widowisko obrzędowe „Jasiek się zyni”
- Zespół „Strefień” z Jurkowic (woj. tarnobrzeskie): widowisko „Z czartem sprawa”
- Zespół „Tarnowiaczy” z Tarnówki (woj. piłskie): widowisko obrzędowe „Podkoziołek”
- Zespół „Zaprośnianki” z Renty (woj. kaliskie): widowisko obrzędowe „Jak to ze lnem było”
- Zespół Ludowy „Wilczkowiec” z Wilczkowic (woj. katowickie): widowisko obrzędowe „Kiszenie kapusty”

Teatr z Luzina (d. woj. gdańskie), *Dzewce a medza*, 1990,
fot. Adam Pasikowski, Archiwum Państwowe w Zamościu

- Zespół Obrzędu Ludowego „Zaboracy” w Czyczkowych (woj. bydgoskie): widowisko obrzędowe „W nedzyla”
- Zespół Obrzędu Ludowego z Bobowej (woj. nowosądeckie): „Skubanie pierza”

VIII Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 17–19 października 1991 r.

- Amatorski Zespół Regionalny „Spod Kicek” z Mordarki (woj. nowosądeckie): widowisko obrzędowe „Andrzejowy wieczór”
- Kabaret „Fajna Sprawa” z Dygowa (woj. koszalińskie): „U nas na wsi jest kabaret”
- Kabaret „Za 5 dwunasta” z Krobi (woj. leszczyńskie): „Telewizja lokalna”
- Teatr Ludowy „Zaprośnianki” z Renty (woj. kaliskie): widowisko obrzędowe „Wieczór wigilijny”
- Zespół „Kluszczacy” z Tokarni (woj. krakowskie): widowisko obrzędowe „Chrzyciny”
- Zespół „Młode Laskłowiaki” z Laskowej (woj. nowosądeckie): „Rzajcyno”

Zespół „Kluszczacy” z Tokarni (d. woj. krakowskie), Chrzyciny, 1991,
fot. Adam Pasikowski, Archiwum Państwowe w Zamościu

- Zespół Folklorystyczny „Jutrzenka” z Dołhobrodów (woj. białkopodlaskie): widowisko wielkopostne „Włodarki”
- Zespół Obrzędowy z Popowic (woj. sieradzkie): widowisko obrzędowe „Wywoziny”
- Zespół Obrzędowy z Rudy Solskiej (woj. zamojskie): „Obieraczki”
- Zespół Śpiewaczy „Modry len” z Nowinki k. Augustowa (woj. suwalskie): „Wieczór wielkopostny”
- Zespół Teatralny „Nasze Babki” z Próchnowa (woj. pilskie): widowisko obrzędowe „Podkoziółek”
- Zespół Teatralny z Bukowej (woj. zamojskie): „Łubiarze”

IX Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 22–24 października 1992 r.

- Amatorski Zespół Teatralny im. Franciszka Macioła ze Skomielnej Białej (woj. nowosądeckie): Julian Reimschüssel, „Piekielnice”
- Dziecięcy Zespół Teatralny z Dołholisk (woj. białkopodlaskie): widowisko o zabawach dzieci „Pastuchy”
- Regionalny Zespół Teatralny „Spod Kicek” z Mordarki (woj. nowosądeckie): „Na podłoz”, widowisko oparte na zwyczajach
- Teatr Ludowy „Zaprośnianki” z Renty (woj. kaliskie): „Wesele – tak się u nas żenili”
- Teatr Wiejski z Krasewa (woj. lubelskie): „Swaty”
- Zespół „Jarzębina” z Gminnego Ośrodka Kultury w Kocudzy (woj. tarnobrzesckie): „Kocudzkie wesele”
- Zespół Folklorystyczny „Łochowianie” z Łochowa (woj. bydgoskie): widowisko obrzędowe „Podkoziółek”
- Zespół Folklorystyczny „Żniniok” ze Żnina (woj. bydgoskie): widowisko obrzędowe „Zrękowiny”
- Zespół Obrzędowy z Popowic (woj. sieradzkie): „Pępkowe”, widowisko oparte na dawnym zwyczaju rodzinnym

- Zespół Obrzędowy z Rudy Solskiej (woj. zamojskie): „Kolęda” (kolęda chłopska i kolęda babska)
- Zespół Regionalny „Wilczkowiarki” z Wilczkowic (woj. katowickie): „Pieczenie chleba”
- Zespół Teatralny z Bukowej (woj. zamojskie): widowisko obrzędowe „Zapościelarze”

X Sejmik Teatrów Wsi Polskiej
21–23 października 1993 r.

- Grupa Folklorystyczna „Lipsk” z Lipska (woj. suwalskie): widowisko obrzędowe „Wieczór panieński”
- Regionalny Zespół Teatralny „Spod Kicek” z Mordarki (woj. nowosądeckie): „Schadzka”, widowisko oparte na zwyczajach
- Teatr Ludowy z Krasewa (woj. lubelskie): „Chrzyciny”
- Teatr Młodzieżowy z Woli Wodyńskiej (woj. siedleckie): „Wypukły” wg scenariusza Teatru „Wierzbak”
- Zespół „Srebrny Włos” z Władysławowa (woj. konińskie): widowisko obrzędowe „Pirzok władysławowski”

- Zespół Folklorystyczny z Niedrzwicy Kościelnej (woj. lubelskie): widowisko obrzędowe „Wielki Tydzień”
- Zespół Obrzędowy z Kocudzy (woj. tarnobrzeskie): „Prasowocki”
- Zespół Obrzędowy z Popowic (woj. sieradzkie): „Zmówiny”
- Zespół Obrzędowy z Rudy Solskiej (woj. zamojskie): „Wiedźmy”, widowisko oparte na wierzeniach i zwyczajach ludowych
- Zespół Obrzędowy z Wydrzy (woj. tarnobrzeskie): „Hej kolęda, kolęda”
- Zespół Obrzędu Ludowego z Bobowej (woj. nowosądeckie): widowisko obrzędowe „Urodziny”
- Zespół Regionalny z Bukówca Górnego (woj. leszczyńskie): „Wesele bukowieckie”
- Zespół Teatralny z Ozimka (woj. opolskie): „Krzyżaki” wg Henryka Sienkiewicza

---

XI Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej
20–22 października 1994 r.

- Grupa Kolędnicza z Karczmisk (woj. lubelskie): widowisko obrzędowe „Herody”
- Kabaret „Truteń” ze Skawy (woj. nowosądeckie): Wanda Czubernatowa, „U Ignaca”
- Teatr „Brzdąc” ze Skarlina (woj. toruńskie): Zbigniew Jarzębowski, „Na rodzinnej fotografii”
- Zespół „Srebrny Włos” z Władysławowa (woj. konińskie): widowisko obrzędowe „Kiszenie kapusty”
- Zespół „Zaprośnianki” z Renty (woj. kaliskie): widowisko obrzędowe „Podkoziołek”
- Zespół Folklorystyczny „Echo Lubrańca” z Lubrańca (woj. włocławskie): widowisko obrzędowe „Pirzok”
- Zespół Obrzędowy Górali Czadeckich „Jastrowiaczy” z Jastrowia (woj. piłskie): widowisko obrzędowe „Zmówiny”

Kabaret „Truteń” ze Skawy (d. woj. nowosądeckie), *U Ignaca*, 1994,
fot. Marek Sadło, Archiwum Państwowe w Zamościu

- Zespół Obrzędowy z „Jarzębina” z Kocudzy (woj. tarnobrzeskie): widowisko obrzędowe „Międlorki i pocirocki”
- Zespół Obrzędowy z Bobowej (woj. nowosądeckie): Ryszard Latko, „Tato, tato, sprawa się rypla”
- Zespół Obrzędowy z Bukowej (woj. zamojskie): widowisko obrzędowe „Powroziarze”
- Zespół Obrzędowy z Popowic (woj. sieradzkie): widowisko obrzędowe „Dzień wigilijny”
- Zespół Regionalny „Wilczkowiarki” z Wilczkowic (woj. katowickie): widowisko obrzędowe „Żniwne, jak to u nas dawniej bywało”
- Zespół Regionalny z Urzecza (woj. skierniewickie): widowisko obrzędowe „Wesele łowickie”
- Zespół Teatralny Gminnego Ośrodka Kultury z Goraja (woj. zamojskie): widowisko obrzędowe „Jasełka”

XII Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 19–21 października 1995 r.

- Amatorski Zespół Regionalny „Spod Kicek” z Mordarki (woj. nowosądeckie): Józef Tokarczyk, „Rekruci”
- Amatorski Zespół Teatralny im. Józefa Pitoraka z Bukowiny Tatrzańskiej (woj. nowosądeckie): Aleksander Fredro, przekład na gwara Jan Gut-Mostowy, „Gwałtu, co się nie robi”
- Kabaret „Truteń” ze Skawy (woj. nowosądeckie): Wanda Czubernatowa, „Trzej bratowie”
- Ludowy Zespół Teatralny ze Zdziłowic (woj. tarnobrzeskie): widowisko obrzędowe „Krycie dachu strzeszokami”
- Teatr Obrzędowy „Bobrowiaczy” z Babiaka (woj. konińskie): widowisko obrzędowe „Jak to ze lnem było”
- Zespół „Klekociaki” z Bociek (woj. białostockie): widowisko obrzędowe „Obrzęd kolędowania wiosennego «Konopielka»”
- Zespół „Szczuczyniaczy” ze Szczuczyna (woj. łomżyńskie): widowisko obrzędowe „Wielka Sobota”
- Zespół Artystyczny z Niedzwicy Kościelnej (woj. lubelskie): widowisko obrzędowe „Wigilia św. Andrzeja”
- Zespół Obrzędowy „Jarzębina” z Kocudzy (woj. tarnobrzeskie): widowisko obrzędowe „Łostatni różaniec”
- Zespół Obrzędowy „Kumowianki” z Kumowa Majorackiego (woj. chełmskie): Maria Pawlak, „Kumowskie deńki”
- Zespół Obrzędowy Górali Czadeckich „Jastrowiaczy” z Jastrowia (woj. piłskie): widowisko obrzędowe „Wesele bukowińskie”
- Zespół Obrzędowy z Bukowej (woj. zamojskie): widowisko obrzędowe „Gromniczna”
- Zespół Obrzędowy z Rudy Solskiej (woj. zamojskie): widowisko obrzędowe „Od sokoła do anioła”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy z Ożarowa (woj. sieradzkie): widowisko obrzędowe „Wieczór panieński”

Teatr Obrzędowy „Bobrowiaczy” z Babiaka (d. woj. konińskie),
Jak to ze lnem było, 1995, Archiwum Państwowe w Zamościu

XIII Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 18–20 października 1996 r.

- Teatr „Echo Lubrańca” z Lubrańca (woj. włocławskie): widowisko obrzędowe „Jadą goście, jadą, czyli wesele od Lubrańca”
- Teatr Ludowy Wiejskiego Domu Kultury ze Zdziłowic (woj. tarnobrzesckie): widowisko obrzędowe „Bicie łoleju”
- Teatr Wiejski z Krasewa (woj. lubelskie): Janina Zalewska, „W starym piecu diabeł pali”
- Zespół Folklorystyczny „Bojszowianie” z Bojszowych (woj. katowickie): Alojzy Lysko, śpiewogra pszczyńska „Narodziny chleba”
- Zespół Folklorystyczny „Kasinianie – Zagórzanie” z Kasiny Wielkiej (woj. nowosądeckie): Stanisław Chrustek, „W karczmie”
- Zespół Folklorystyczny „Sędziszowianki” z Sędziszowej (woj. jeleniogórskie): Janina Szyja, „Judaszaki”
- Zespół Koła Gospodyń Wiejskich z Trzcina (woj. siedleckie): widowisko obrzędowe „Pośnik”
- Zespół Obrzędowy Górali Czadeckich „Jastrowiaczy” z Jastrowia (woj. piłskie):

Teatr Wiejski z Krasewa (d. woj. lubelskie), *W starym piecu diabeł pali*, 1996, fot. Andrzej Szumowski, Archiwum Państwowe w Zamościu

- „W bukowińskiej karczmie”, opracowanie zbiorowe zespołu
- Zespół Obrzędowy z Jakówek (woj. białkopodlaskie): widowisko obrzędowe „Janowe wróżenie”
- Zespół Obrzędowy z Kurowa (woj. sieradzkie): widowisko obrzędowe „Praca przy torfie”
- Zespół Obrzędu Ludowego z Bobowej (woj. nowosądeckie): Ryszard Latko, „Zakciało się wom Kalwaryji”
- Zespół Regionalny z Bukówca Górnego (woj. leszczyńskie): widowisko obrzędowe „Wieniec”
- Zespół Teatralno-Obrzędowy z Bukowej (woj. zamojskie): widowisko obrzędowe „Na św. Szczepana”
- Zespół Teatralny z Sitna (woj. lubelskie): Stanisław Lachowicz, „Piąty nieboszczyk”

XIV Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 17–19 października 1997 r.

- Kabaret „Dziura” z Bukówca Górnego (woj. leszczyńskie): Zofia Dragan, „Giblasie”
- Teatr „Modraczki” z Nakli (woj. śląskie): widowisko obrzędowe „We gwiazdka”
- Teatr Folklorystyczny z Popowic (woj. sieradzkie): widowisko obrzędowe „Dzień Matki Boskiej Gromnicznej”
- Zespół „Kocudzanki” z Kocudzy (woj. tarnobrzesckie): widowisko obrzędowe „Kurple”
- Zespół „Krajniacy” z Buczka Wielkiego (woj. piłskie): widowisko obrzędowe „Wieczór przedweselny”
- Zespół „Sędziszowianki” z Sędziszowej (woj. jeleniogórskie): Janina Szyja, „Wdowie kłopoty”
- Zespół Folklorystyczny „Sieradowianie” z Sieradowic (woj. kieleckie): widowisko obrzędowe „Świątokrzyskie kusoki”

- Zespół Ludowo-Obrzędowy „Jezioranki” z Jezierni (woj. zamojskie): widowisko obrzędowe „Pieczenie kurowala”
- Zespół Ludowy Koła Gospodyń Wiejskich z Trzcianca (woj. siedleckie): Henryk Cabaj i Wanda Księżopolska, „Po targu”
- Zespół Ludowy „Dąbrowianie” z Dąbrowy Zielonej (woj. częstochowskie): widowisko obrzędowe „Gromniczna”
- Zespół Obrzędowy z Hańska (woj. chełmskie): widowisko obrzędowe „Oborywanie kozy”
- Zespół Regionalny Związku Podhalan „Śwarni” z Nowego Targu (woj. nowosądeckie): „Pudrasowego Kuby zmartwychwstanie albo jak się diabeł jak wesz na grzebieniu postawił” wg opowiadania Kazimierza Przerwy-Tetmajera, scenariusz Marcin Kudasik
- Zespół Teatralny z Sitna (woj. lubelskie): Franciszek Dominik, „Ojcowizna”

XV Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 16–18 października 1998 r.

- Amatorski Zespół Teatralny im. Józefa Pitoraka z Bukowiny Tatrzańskiej (woj. nowosądeckie): „Lykorz mimo woli” wg Moliera, na gwarę góralską przełożył Jan Gut-Mostowy
- Zespół „Więź” ze Strzałkowa (woj. konińskie): widowisko obrzędowe „Podkoziołek”
- Zespół Folklorystyczny „Bierunianki” z Bierunia (woj. katowickie): widowisko obrzędowe „Złote gody”
- Zespół Obrzędowy „Kalina” z Wyryk-Połódu (woj. chełmskie): widowisko obrzędowe „Bogaty wieczór”
- Zespół Obrzędowy „Lasowiaczki” z Baranowa Sandomierskiego (woj. tarnobrzesckie): „Wigilia lasowiacka”
- Zespół Obrzędowy z Ożarowa (woj. sieradzkie): widowisko obrzędowe „Takie jest życie”

- Zespół Obrzędowy z Wróbli (woj. siedleckie): widowisko obrzędowe „Prządky”
- Zespół Regionalny z Bukowca Górnego (woj. leszczyńskie): widowisko obrzędowe „Przygotowanie do odpustu Przemienienia Pańskiego”
- Zespół Śpiewaczy „Zielona Dąbrowa” z Nowej Wsi Elckiej (woj. suwalskie): widowisko obrzędowe „Dziewosłęby, czyli swaty”
- Zespół Teatralno-Obrzędowy z Bukowej (woj. zamojskie): „Zaloty”
- Zespół Teatralny „Faska” z Piotrówki (woj. opolskie): Maurice Hannequin, „Kłamczucha”
- Zespół Teatralny z Górki Kockiej (woj. lubelskie): widowisko obrzędowe „Wicie wianków nagrobnych”
- Zespół Teatralny z Sitna (woj. lubelskie): Bonifacy Wrzos, „Zawierucha”

XVI Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 15–17 października 1999 r.

- Amatorski Zespół Teatralny „Prowda” z Szaflar (woj. małopolskie): widowisko dramatyczne „Prowda” wg opowiadania Artura Suskiego
- Amatorski Zespół Teatralny im. Józefa Pitoraka z Bukowiny Tatrzańskiej (woj. małopolskie): „Skąpiec” wg Moliera
- Grupa Teatralna „Lepsza” ze Smolnicy (woj. zachodniopomorskie): „A teraz”
- Kurpiowski Zespół Folklorystyczny „Carniaczy” z Czarnej (woj. mazowieckie): „Chodzenie z gwiazdą” oraz „Herodówka”
- Teatr Wiejski z Krasewa (woj. lubelskie): widowisko obrzędowe „Kusaki”
- Zespół Folklorystyczny „Gołaszyniaczy” z Bojanowa (woj. wielkopolskie): widowisko obrzędowe „Na gody”
- Zespół Folklorystyczny „Kujawy Bachorne” z Osiecin (woj. kujawsko-pomorskie): widowisko obrzędowe „Wywożenie żyńcowych na Kujawach Bachornych”

- Zespół Folklorystyczny „Ściernianeczki” ze Ścierni (woj. śląskie): „Chrzyciny” – inscenizacja obyczajów śląskich
- Zespół Ludowy „Lipiniacy” z Lipinek (woj. małopolskie): widowisko obrzędowe „Droby”
- Zespół Obrzędowy z Zapusty Wielkiej (woj. łódzkie): obrazek dramatyczny „Oj, ta Maryś”
- Zespół Regionalny „Spod Kicek” z Mordarki (woj. małopolskie): widowisko obrzędowe „Wyzwoliny na kowala”
- Zespół Regionalny „Wiercianioki” z Iwierzyca (woj. podkarpackie): „Wesele wiercańskie”
- Zespół Teatralny z Bukowej (woj. lubelskie): „Wigilia bukowska”

XVII Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 13–15 października 2000 r.

- Amatorski Zespół Teatralny „Prowda” z Szaflar (woj. małopolskie): spektakl „Kuba Młynarcyn” Jana Guta-Mostowego
- Teatr Obrzędowy „Długie” z Czerni (woj. mazowieckie): widowisko obrzędowe „Oczepiny”
- Teatr Wiejski z Krasewa (woj. lubelskie): „Trudna ożeniaczka”
- Zespół „Spod Kicek” z Mordarki (woj. małopolskie): widowisko obrzędowe „Zielone Świątki”
- Zespół „Zaborowianki” z Zaborowia (woj. mazowieckie): widowisko obyczajowe „Pieczenie chleba”
- Zespół „Zawadzianie” z Zawady (woj. małopolskie): widowisko obyczajowe „Z pielgrzymką”
- Zespół Obrzędowy „Srebrny włos” z Władysławowa (woj. wielkopolskie): widowisko wg legendy „Chłop i diabeł”
- Zespół Obrzędowy „Zorza” z Bielin (woj. mazowieckie): „Wesele bielińskie”
- Zespół Obrzędowy z Łukowej (woj. lubelskie): „Prasowanie tabaku”

- Zespół Regionalny „Lipsk” z Lipska (woj. podlaskie): „Maskarada noworoczna”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy z Ożarowa (woj. łódzkie): widowisko obyczajowe „Wieczornica w poście”
- Zespół Teatralny „Faska” z Piotrówki (woj. opolskie): „Szkola żon” wg Moliera

---

XVIII Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 19–21 października 2001 r.

- Grupa Teatralna „Lepsza” ze Smolnicy (woj. zachodniopomorskie): „Ścieżki dwie”
- Kabaret „Kłapa” z Żegocina (woj. wielkopolskie): „Downi a tero”
- Zespół „Borowiaki” z Babiaka (woj. wielkopolskie): widowisko obrzędowe „Swaty na Kujawach”
- Zespół „Kumowianki” z Kumowa Majorackiego (woj. lubelskie): widowisko obyczajowe „Kumowski wieczór”
- Zespół „Lasowiaczki” z Baranowa Sandomierskiego (woj. podkarpackie): „Czary, mary i uroki”
- Zespół „Srebrny włos” z Władysławowa (woj. wielkopolskie): widowisko obrzędowe „Na Wniebowziętą”
- Zespół „Wrzeciono” z Podedwórzca (woj. lubelskie): widowisko obrzędowe „Andrzejki”
- Zespół „Zaborowianki” z Zaborowia (woj. mazowieckie): widowisko obrazujące prace domowe „Kąpielnice”
- Zespół Obrzędowy z Ożarowa (woj. łódzkie): „Jeden dzień z życia chłopca”
- Zespół Obrzędowy z Wielopola Skrzyńskiego (woj. podkarpackie): widowisko obrzędowe „Wielopolskie zapusty”
- Zespół Regionalny „Frydmanianie” z Frydmana (woj. małopolskie): widowisko obrazujące prace domowe „Śpiskie prucki”

- Zespół Regionalny „Spod Kicek” z Mordarki (woj. małopolskie): widowisko obrzędowe „Na Zielono”
- Zespół z Wólki Kątnej (woj. lubelskie): widowisko obrzędowe „Swaty”

XIX Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 18–20 października 2002 r.

- Teatr „Hak” z Wysokiej (woj. wielkopolskie): spektakl „Trzy życzenia i tylko tyle”
- Teatr „Kotelioty” z Czaplinka (woj. zachodniopomorskie): „Wasilki”, widowisko oparte na ludowej opowieści
- Zespół Regionalny „Śwarni” z Nowego Targu (woj. małopolskie): autorski spektakl „Jako to se Wojtek do baby poseł i jako se jom potem odmienił”
- Zespół „Jaskółeczka” z Gałek Rusinowskich (woj. mazowieckie): widowisko obrazujące prace domowe „Kądziołki starodawne”
- Zespół „Lewkowianie” z Dokudowa (woj. lubelskie): widowisko obrzędowe „Korowaj”
- Zespół „Zapuszczanie” z Zapusty Wielkiej (woj. łódzkie): „Czesanie lnu”
- Zespół Ludowy „Dąbrowianie” z Dąbrowy Zielonej (woj. śląskie): obrazek sceniczny „Zimą w chałupie”
- Zespół Ludowy „Lipniacy” z Lipinek (woj. małopolskie): „Młocka”
- Zespół Obrzędowy „Przepióreczka” z Żeliszawic (woj. świętokrzyskie): „Kopanie ziemniaków”
- Zespół Obrzędowy z Hańska (woj. lubelskie): „Kiszenie kapusty”
- Zespół Regionalny „Gdowanie” z Gdowa (woj. małopolskie): widowisko taneczne „Mięsopust”
- Zespół Regionalny z Bukówca Górnego (woj. wielkopolskie): widowisko obrzędowe „Święcenie ziół”

- Zespół Śpiewaczy z Rudki (woj. lubelskie): widowisko obyczajowe „Znachorka”
- Zespół Teatralny z Talczyzna (woj. lubelskie): spektakl „Ni tu dom, ni tu chałupa”

XX Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 17–19 października 2003 r.

- Amatorski Zespół Teatralny z Niecieczy (woj. małopolskie): „Wesele niecieckie”, wodewil wykorzystujący obrzęd
- Kabaret „Kłapa” z Żegocina (woj. wielkopolskie): „Dyrdkom do Europy”
- Kabaret „Eksportowy Wytwór Gminny” z Doruchowa (woj. wielkopolskie): „Zygzakiem przez wieś”
- Teatr Wiejski z Krasewa (woj. lubelskie): widowisko obrzędowe „Wielki Czwartek”
- Zespół „Dzieci Kujaw” z Brześcia Kujawskiego (woj. kujawsko-pomorskie): widowisko obrzędowe „Wesele kujawskie – oczepiny”
- Zespół Folklorystyczny „Dębowiacy” z Sompolna (woj. wielkopolskie): „Potarczyny w karczmie, czyli wywóz żeńcowych”, widowisko obrzędowe
- Zespół Folklorystyczny z Popowic (woj. łódzkie): widowisko obrzędowe „Śmigus-dyngus”
- Zespół Obrzędowy „Grusza” z Rzerzyczyc (woj. śląskie): widowisko obrzędowe „Pochówek”
- Zespół Podlesianie ze Szkoły Podstawowej nr 2 w Trzebosiu (woj. podkarpackie): widowisko obrzędowe „Kolęda z Rajem”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy z Ożarowa (woj. łódzkie): „Co wy, babko”
- Zespół Teatralny „Koronka” z Bobowej (woj. małopolskie): widowisko obrzędowe „Zmówiny”
- Zespół Teatralny z Bukowej (woj. lubelskie): obrazek dramatyczny „Ach, te wdowy”
- Zespół Teatralny z Trzcianca (woj. mazowieckie): widowisko obyczajowe „Nowosiedliny”

XXI Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 15–17 października 2004 r.

- Kabaret „Kłapa” z Ośrodka Kultury w Żegocinie (woj. wielkopolskie): „Rozgłośnia Radiowa Me-Kury”
- Kabaret Bezdomny z Żarowa (woj. dolnośląskie): „Powrót do przeszłości”
- Teatr „Przedmieście” Gminnego Ośrodka Kultury w Krasnem (woj. podkarpackie): „Opowieść”
- Zespół „Uhruszczanki” z Uhruska (woj. lubelskie): „Święte wieczory – szczodriwki nad Bugiem”
- Zespół „Wolenianki” z Woli Serockiej (woj. mazowieckie): „Szykowanie posagu”
- Zespół Folklorystyczny „Dębowiacy” z Sompolna (woj. wielkopolskie): „Podkoziołek, czyli targ dziewcząt”
- Zespół Ludowy Koła Gospodyń Wiejskich z Trzcianca (woj. mazowieckie): „Spadek”
- Zespół Ludowy Koła Gospodyń Wiejskich z Woli Koryckiej Górnej (woj. mazowieckie): „Kszciny”
- Zespół Obrzędowy Gminnego Ośrodka Kultury w Łazorach i Koła Gospodyń Wiejskich w Łazorach (woj. podkarpackie): „Obieraczki”
- Zespół Obrzędowy Janowskiego Ośrodka Kultury w Janowie (woj. lubelskie): „U garncarza Jadamka”
- Zespół Regionalny „Nowojowiaczy” z Nowojowej (woj. małopolskie): „Na Bronisława w Karczmie”
- Zespół Regionalny „Pisarzowianie” z Pisarzowej (woj. małopolskie): „Podłóżniki”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy „Kliczkowianki” z Kliczkowa Małego (woj. łódzkie): „Łomok u Walyntowy”

XXII Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 14–16 października 2005 r.

- „Nadbużański Klon Zielony” z Zanowinia (woj. lubelskie): „Na jarmark za pokupko”
- Amatorski Zespół Teatralny im. Józefa Pitoraka z Bukowiny Tatrzańskiej (woj. małopolskie): „Tato, tato, sprawa się rypła” wg dramatu Ryszarda Łatki

- Zespół „Lipniczanie” z Lipnicy Wielkiej (woj. małopolskie): „Obigrowka u Swatowskiego – obrzęd weselny”
- Zespół Folklorystyczno-Obrzędowy „Zaprośnianki” z Renty (woj. wielkopolskie): „Kiszenie kapusty”
- Zespół Folklorystyczny „Folusz” z Giedlarowej (woj. podkarpackie): „Zmówiny – fragment wesela wsi leżajskiej”
- Zespół Ludowy Koła Gospodyń Wiejskich z Trzcianca (woj. mazowieckie): „Zmówiny”
- Zespół Obrzędowy z Rudy Solskiej (woj. lubelskie): „Przy pieczeniu korowala”
- Zespół Obrzędowy z Worgul (woj. lubelskie): „Wielka Sobota”
- Zespół Pieśni i Tańca „Swojacy” z Baruchowa (woj. kujawsko-pomorskie): „Pierścionki”
- Zespół Regionalny im. Anny Markiewicz z Bukówca Górnego (woj. wielkopolskie): „Westfaloki”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy z Ożarowa (woj. łódzkie): „Wiejska sielanka”
- Zespół Teatralno-Obrzędowy ze Smółska Dużego (woj. lubelskie): „Obieraczki smółszczańskie”
- Zespół Teatralny z Dynowa (woj. podkarpackie): „Gość oczekiwany” wg Zofii Kossak-Szczuckiej

---

XXIII Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 13–15 października 2006 r.

- Amatorski Zespół Teatralny im. Józefa Pitoraka z Bukowiny Tatrzańskiej (woj. małopolskie): „O Kubiku z Czarnego Dunajca”
- Teatr Bezdomny im. Bohumila Hrabala z Żarowa (woj. dolnośląskie): „Droga w ciemności”
- Teatr Wiejski z Sitna (woj. lubelskie): „Wigilia”
- Zespół „Kaprys” z Woli Uhruskiej (woj. lubelskie): „Odwiedziny świekry”
- Zespół „Sieniawczanie” przy Kole Gospodyń Wiejskich w Sieniawie (woj. podkarpackie): „Wigilia”
- Zespół „Zielawa” z Rossosza (woj. lubelskie): „Na ulicy szyrokiej – wiośniarki”

- Zespół Folklorystyczny „Lubomianki” z Boniewa (woj. kujawsko-pomorskie): „Popieliny”
- Zespół Folklorystyczny „Łaguszowianki” z Łaguszowa (woj. mazowieckie): „Pierzaki”
- Zespół Koła Gospodyń Wiejskich z Męcina (woj. małopolskie): „Pieczenie chleba”
- Zespół Ludowy „Świętojanki” z Kramska (woj. wielkopolskie): „U trepiorza”
- Zespół Obrzędowy „Mazurzenie” z Mazurów (woj. podkarpackie): „Obróbka lnu”
- Zespół Regionalny im. Anny Markiewicz z Bukówca Górnego (woj. wielkopolskie): „Purtelam”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy „Kliczkowianki” z Kliczkowa Małego (woj. łódzkie): „Wielgo Sobota”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy „Leszczynka” z Grodziska Dolnego (woj. podkarpackie): „Chrzyciny”

**XXIV Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej
12–14 października 2007 r.**

- Amatorski Zespół Folklorystyczny z Karcz (woj. mazowieckie): „Dożywocie matki”
- Grupa Teatralna „Cembrowina” z Iwierzyc (woj. podkarpackie): „Gość oczekiwany” wg Zofii Kossak-Szczuckiej
- Młodzieżowa Grupa Teatralna Dobri Drëchowje z Załakowa (woj. pomorskie): „Dzèwczka i miedza” Bernarda Sychty
- Naturalny Teatr Wiejski z Lubeni (woj. podkarpackie): „Życie ludzi pierwotnych”
- Seniorski Teatr Obrzędowy „Pogodna Jesień” z Szamocina (woj. wielkopolskie): „Tylko zgryzota i frasunek”
- Teatr Bezdomny im. Bohumila Hrabala z Żarowa (woj. dolnośląskie): „Białe małżeństwo” wg Tadeusza Różewicza
- Teatr Ludowy „Tradycja” z Okleśnej (woj. małopolskie): „Zemsta” Aleksandra Fredry

Grupa Teatralna „Cembrowina” z Iwierzyc (woj. podkarpackie),
Gość oczekiwany, 2007, fot. Lech Laskowski

- Zespół „Zakukała Kukułka” z Gałek Rusinowskich (woj. mazowieckie): „Oczepiny”
- Zespół Folklorystyczny „Otfinowianie” z Otfinowa (woj. małopolskie): „Kusy wtorek”
- Zespół Folklorystyczny z Popowic (woj. łódzkie): „Tłuka”
- Zespół Obrzędowy z Hańska (woj. lubelskie): „Godzenie służby”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy z Ożarowa (woj. łódzkie): „A to wioska właśnie”
- Zespół Śpiewaczy „Jarzębinki” z Trzcina (woj. lubelskie): „Randka w ciemno”, program kabaretowy
- Zespół Teatralno-Obrzędowy z Bukowej (woj. lubelskie): „Przed Palmową Niedzielą”

**XXV Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej
17–19 października 2008 r.**

- Grupa Teatralna „Lubomianki” z Boniewa (woj. kujawsko-pomorskie): „Rajby nieudane”
- Kurpiowski Zespół Folklorystyczny „Carniacy” z Czarni (woj. mazowieckie): „Rajby”

- Teatr Młodych im. Wojciecha Bogusławskiego z Lubochni (woj. łódzkie): „Jasio się żeni”
- Wspólnota Gminnego Ośrodka Kultury w Biłgoraju (woj. lubelskie): „Nasze dzienne sprawy”
- Zespół „My ze Średniej Wsi” z Rzepowa (woj. zachodniopomorskie): „Opowieści babci Stefy”
- Zespół „Niepospolite ruszenie” z Tychlina (woj. pomorskie): „Ożenek” wg Mikołaja Gogola
- Zespół „Sędłaki” Fundacji Kresy 2000 z Nadrzecza (woj. lubelskie): „Jasełka 2007”
- Zespół „Zielawa” z Rossosza (woj. lubelskie): „Wianeczki – wieczór paniński”
- Zespół Folklorystyczny „Wrzos” z Ogrodzieńca (woj. śląskie): „Obgrywójki Stanisława”
- Zespół Obrzędowy „Janowiacy” z Janowa Lubelskiego (woj. lubelskie): „Różgowiny”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy z Ożarowa (woj. łódzkie): „Wigilia”
- Zespół Teatralny 28 Drużyny Harcerskiej im. Czesława Miłosza z Włynia (woj. łódzkie): „Na wsi wesele”

XXVI Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 16–18 października 2009 r.

- Grupa Obrzędowa „Ożarów” z Ożarowa (woj. świętokrzyskie): „W zimowy wieczór w chałupie u Bartosów”
- Koło Teatralne „Lucus” z Łukowej (woj. lubelskie): „Wesele łukowskie”
- Zespół „Łaguszowianki” z Łaguszowa (woj. mazowieckie): „Wieczera wigilijna”
- Zespół Pieśni i Tańca „Wiśliczanie” z Wiślicy (woj. świętokrzyskie): „Kolędnicy z Ponidzia”
- Zespół Regionalny „Toporzanie” z Tenczyna (woj. małopolskie): „Zaloty”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy „Worgulanki” z Worgul (woj. lubelskie): „W swaty do wdowy”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy z Ożarowa (woj. łódzkie): „Nabożeństwo za dziadka”

- Zespół Teatralny „Lewkowianie” z Dokudowa (woj. lubelskie): „Odwidki”
- Zespół Teatralny „Malinki” z Malinnik (woj. podlaskie): „Perepylica”
- Zespół Teatralny „Zielawa” z Rossosza (woj. lubelskie): „Wyrad”
- Zespół Teatralny 28 Drużyny Harcerskiej im. Czesława Miłosza we Włyniu (woj. łódzkie): „...i nie wódz nas na pokuszenie, ale...”

XXVII Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 15–17 października 2010 r.

- Dziecięcy Zespół Obrzędowy z Ożarowa (woj. łódzkie): „Na pastwisku”
- Orawska Grupa Teatralna im. Emila Kowalczyka z Lipnicy Wielkiej (woj. małopolskie): „Na Orawie dobrze”
- Regionalny Zespół „Dolina Popradu” z Piwnicznej-Zdroju (woj. małopolskie): „Rzniotki na Skorupaf”
- Zespół „Herody Strażackie” z Działoszyc (woj. świętokrzyskie): „Herody”

Występ Chóru „Wasiloczki” z Bielska Podlaskiego (woj. podlaskie), 2010, fot. Lech Laskowski

- Zespół „Kasztelanie” z Kijów (woj. świętokrzyskie): „Przyszliśmy tu po kolędzie”
- Zespół „Zawsze Razem” z Woli Gułowskiej (woj. lubelskie): „Wielki Piątek”
- Zespół Etnograficzny „Gimtaine” z Puńska (woj. podlaskie): „Dożynki we dworze w Krasnogrudzie koło Sejn”
- Zespół Folklorystyczny z Popowic (woj. łódzkie): „Na Wycugu”
- Zespół Ludowy „Świętojanki” z Kramska (woj. wielkopolskie): „Wybijanie żuru”
- Zespół Rumenok z Hołowna (woj. lubelskie): „Koło meho prosa”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy „Jarzębina” z Bukowej (woj. lubelskie): „Lesie, ty mój lesie”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy „Jamniczanki” z Jamnicy (woj. podkarpackie): „Darcie pierza”

XXVIII Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 14–16 października 2011 r.

- Regionalny Teatr Dramatyczny z Luzina (woj. pomorskie): Bernard Sychta, „Śpiące wojsko”
- Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Podegrodzie” z Podegrodzia (woj. małopolskie): „Powrót parobków z jarmarku godniego”
- Teatr Ludowy „Tradycja” z Okleśnej (woj. małopolskie): „Kręć się, kręć, wrzecziono”
- Teatr Młodych im. Wojciecha Bogusławskiego z Lubochni (woj. łódzkie): „Żniwa, jakich młodzi nie widzieli”
- Zespół Folklorystyczny „Smólnik” ze Smólnika (woj. kujawsko-pomorskie): „Po obłożynach w karczmie”
- Zespół Koła Gospodyń Wiejskich z Trzcianca (woj. mazowieckie): „Dożywocie babki”
- Zespół Obrzędowy „Kowalanki” z Kowali (woj. świętokrzyskie): „Pranie”
- Zespół Obrzędowy z Godziszewa (woj. lubelskie): „W stolarni u Matusa”

Zespół Pieśni i Tańca „Leśnianie” z Kamiennej Góry (woj. świętokrzyskie), Wesele świętokrzyskie, 2011, fot. Lech Laskowski

- Zespół Obrzędowy z Łazor (woj. podkarpackie): „Zmówiny”
- Zespół Pieśni i Tańca „Leśnianie” z Kamiennej Góry (woj. świętokrzyskie): „Wesele świętokrzyskie”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy z Ożarowa (woj. łódzkie): „Wieczór panieński”
- Zespół Teatralny „Malinki” z Orli (woj. podlaskie): „Wydawanie sieroty za mąż”

XXIX Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 12–14 października 2012 r.

- Amatorski Teatr Naumiony z Ornontowic (woj. śląskie): „Marika”
- Kurpiowski Zespół Folklorystyczny „Carniacy” z Czarnej (woj. mazowieckie): „Kupiec”
- Teatr Obrzędowy „Lubominianki” z Boniewa (woj. kujawsko-pomorskie): „Jak z chłopaka zrobić strażoka”
- Teatr Obrzędowy z Ożarowa (woj. świętokrzyskie): „Wielkie pranie u Bartosów”
- Twój Teatr. Teatr Dorosłych z Praszki (woj. opolskie): „Maliczkiwie głupoty gadają”

- Zespół „Herody” z Gościszowa (woj. dolnośląskie): „Gody, gody...”
- Zespół „Orlanie” z Orli (woj. podlaskie): „Wchodne”
- Zespół Pieśni i Tańca „Leśnianie” z Kamiennej Góry (woj. świętokrzyskie): „Poprawiny”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy „Jamniczanki” z Jamnicy-Grębowa (woj. podkarpackie): „Kiszenie kapusty”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy z Ożarowa (woj. łódzkie): „Co za czasy”
- Zespół Środowiskowy „Włyniaki” z Włynia (woj. łódzkie): „Śpieszmy się kochać ludzi”

XXX Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 11–13 października 2013 r.

- „Teatr po 40” z Zegrza (woj. mazowieckie): „Znikalność”
- Grupa Obrzędowa Koła Gospodyń Wiejskich „Wesołe Kumoszki” (woj. małopolskie): „Kwietno Niedziela – Pucheroki”
- Grupa Teatralna Koła Gospodyń Wiejskich z Laskowej (woj. małopolskie): „Trza by łąbyjs do doktora”
- Seniorski Zespół „Pogodna Jesień” z Szamocina (woj. wielkopolskie): „Helena u Świętej Pietry”
- Teatr „Za Boru” z Zaboru (woj. lubuskie): „We wnętrzu”
- Zespół „Lalinianki” z Lalin (woj. mazowieckie): „Zmówiny”
- Zespół „Ujeźniacy” z Ujeznej (woj. podkarpackie): „Wesele przeworskie – biały wieniec i ocepiny”
- Zespół Obrzędowo-Śpiewaczy z Jakówek (woj. lubelskie): „Pieczenie korowaja”
- Zespół Obrzędowy „Lubominianki” z Boniewa (woj. kujawsko-pomorskie): „Babka szeptucha”
- Zespół Obrzędowy „Zaborowianki” z Zaborowia (woj. mazowieckie): „Muzyka u Maciejowej”
- Zespół Obrzędowy z Hańska (woj. lubelskie): „Spór o miedzę”

Zespół Obrzędowy „Lubominianki” z Boniewa (woj. kujawsko-pomorskie), *Babka szeptucha*, 2013, fot. Lech Laskowski

- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy „Kliczkowianki” z Kliczkowa Małego (woj. łódzkie): „Pierzok u Walentowy”
- Zespół Środowiskowy „Włyniaki” z Włynia (woj. łódzkie): „Unia we Włyniu – 2004”

XXXI Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 10–12 października 2014 r.

- Teatr Ludowy „Tradycja” z Okleśnej (woj. małopolskie): Jan Wilkowski, „Spowiedź w drewnie”
- Teatr Obrzędowy „Lubominianki” z Boniewa (woj. kujawsko-pomorskie): „Jak to dawniej wesoło bywało”
- Zespół „Jamniczanki” z Jamnicy (woj. podkarpackie): „Oj pranie, pranie”
- Zespół „Łaguszowianki” z Łaguszowa (woj. mazowieckie): „Przed majówką”
- Zespół „Śmiłowionki” ze Śmiłowic (woj. kujawsko-pomorskie): „Oczepiny na Kujawach”
- Zespół Folklorystyczny z Popowic (woj. łódzkie): „Jak to dawniej z czarami bywało”

- Zespół Ludowy „Jaworzanki” z Jaworza (woj. świętokrzyskie): „Wesele świętokrzyskie”
- Zespół Obrzędowy „Wolanie” z Domatkowa (woj. podkarpackie): „Spór o miedzę”
- Zespół Obrzędowy z Hańska (woj. lubelskie): „Stawanie do losów”
- Zespół Obrzędowy z Knyszyna (woj. lubelskie): „Obchodzenie pól z królową”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy z Jakówek (woj. lubelskie): „Janowe wierzenia”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy z Ożarowa (woj. łódzkie): „Andrzejki”

**XXXII Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej
16–18 października 2015 r.**

- Kurpiowski Zespół Folklorystyczny „Carniacy” z Czarni (woj. mazowieckie): „Przenosiny – ostatnia część wesela kurpiowskiego”
- Orawska Grupa Teatralna im. dr. Emila Kowalczyka z Lipnicy Wielkiej (woj. małopolskie): „Wojna o Stańcówą”

Zespół „Jutrzenka” z Dołhobrodów (woj. lubelskie), *Żniwna broda*, 2015, fot. Lech Laskowski

- Teatr Młodych im. Wojciecha Bogusławskiego z Lubochni (woj. łódzkie): „Jak dawniej chrzczono dzieci”
- Teatr Obrzędowy „Lubominianki” z Boniewa (woj. kujawsko-pomorskie): „Najświętsza Panienko, w tobie nadzieja”
- Zespół „Czardasz” z Niedzicy (woj. małopolskie): „Corno niedziela”
- Zespół „Czeladońka” z Lubenki (woj. lubelskie): „Baśń o białym smoku”
- Zespół „Jutrzenka” z Dołhobrodów (woj. lubelskie): „Żniwna broda”
- Zespół „Pelagia” z Leopoldowa (woj. lubelskie): „Truś, truś, warkocku”
- Zespół „Piganecki” z Pigan (woj. podkarpackie): „Dawne jarmarki – sprzedaż krowy”
- Zespół Folklorystyczny „Siedlecczanie” z Siedlec (woj. świętokrzyskie): „Kłosiarze albo wyzwolony wilcka”
- Zespół Folklorystyczny z Popowic (woj. łódzkie): „Braterskie porachunki”
- Zespół Regionalny im. Anny Markiewicz z Bukówca Górnego (woj. wielkopolskie): „Purtelam”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy z Ożarowa (woj. łódzkie): „Miłosierdzie”
- Zespół Teatralny „Zbierańce” z Gościcina (woj. pomorskie): „Ścinanie kani”

**XXXIII Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej
14–16 października 2016 r.**

- Amatorski Zespół Teatralny im. Franciszka Macioła ze Skomielnej Białej (woj. małopolskie): Józef Pitorak, „Portki”
- Regionalny Teatr Dramatyczny z Luzina (woj. pomorskie): „Wesele z kaszubską tradycją”
- Teatr „Zza Boru” z Zaboru (woj. lubuskie): „ABC, czyli Ale Babski Cyrk”
- Teatr Naumiony z Ornontowic (woj. śląskie): „Kopidoł”

- Teatr Obrzędowy „Lubominiarki” z Boniewa (woj. kujawsko-pomorskie): „Testament”
- Zespół „Jamniczanki” z Jamnicy (woj. podkarpackie): „Luli, luli”
- Zespół „Korzenie” z Łaguszowa (woj. mazowieckie): „Kusoki”
- Zespół „Kowalanki” z Kowali (woj. świętokrzyskie): „Prządki”
- Zespół „Rumenok” z Hołowna (woj. lubelskie): „Szmatnik i wsze inse w sele”
- Zespół Ludowy „Jarzębina” z Paszenek (woj. lubelskie): „Spór o spadek”
- Zespół Regionalny „Wesele krzemienieckie” z Krzemienicy (woj. podkarpackie): „Wiejskie wesele – dzień ślubu”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy z Ożarowa (woj. łódzkie): „Oczekiwanie”

XXXIV Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 13–15 października 2017 r.

- Teatr „Sioło” z Rakszawy (woj. podkarpackie): Wiesław Myśliwski, „Requiem dla gospodyni”
- Teatr „Zza Boru” z Zaboru (woj. lubuskie): „Kocham cię strasznie, ale swoboda to wielka rzecz, czyli kobiety Witkacego”
- Teatr Ludowy „Tradycja” z Okleśnej (woj. małopolskie): Zbigniew Klatka, Stanisław Michno, „Moje rzeźby ożyły”
- Teatr Obrzędowy „Witkowiacy” z Witkowa (woj. kujawsko-pomorskie): „Wykopki”
- Zespół „Grabowianki” z Grabowa (woj. mazowieckie): „Wigilijny dzień w Grabowie”
- Zespół „Jamniczanki” z Jamnicy (woj. podkarpackie): „Adwentowy wiecór w Walkowej chacie”
- Zespół „Janowiacy” z Janowa Lubelskiego (woj. lubelskie): „Prządki”
- Zespół „Jarzębina” z Paszenek (woj. lubelskie): „Ożenek Franka”

- Zespół „Kujawy Bachorne Nowe” z Osiecin (woj. kujawsko-pomorskie): „Wieńcowe u dziedzica na Kujawach”
- Zespół Góralski „Zornica” z Zakopanego (woj. małopolskie): „Hanusine złote kierpce”
- Zespół Obrzędowy z Hańska (woj. lubelskie): „Wilia św. Jana”
- Zespół Pieśni Ludowej z Marzysza (woj. świętokrzyskie): „Kisenie kapusty u Maciejów”
- Zespół Teatralny „Antrakt” z Bielska Podlaskiego (woj. podlaskie): „Dziennik Wiery”

XXXV Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 12–14 października 2018 r.

- Amatorski Zespół Teatralny im. Franciszka Macioła ze Skomielnej Białej (woj. małopolskie): „Zrękowiny u Druzgały”
- Regionalny Zespół Teatralny im. Józefa Pitoraka z Bukowiny Tatrzańskiej (woj. małopolskie): „O Kubiku z Cornego Dunajca”
- Teatr Folklorystyczny „Smólnik” ze Smólnika (woj. kujawsko-pomorskie): „Król Pasterzy”

Zespół Obrzędowy z Hańska (woj. lubelskie), Kusaki, 2018, fot. Lech Laskowski

- Teatr Naumiony z Ornontowic (woj. śląskie): „Szac”
- Teatr sPokoLeń z Dobronia (woj. łódzkie): Gabriela Zapolska, „Moralność pani Dulskiej”
- Twój Teatr. Teatr Dorosłych z Praszki (woj. opolskie): Krzysztof Kokot, „Kluczyk”
- Zespół „Jamniczanki” z Jamnicy (woj. podkarpackie): „Wigilia u Walków”
- Zespół Folklorystyczny „Śmiłowiówki” ze Śmiłowa (woj. kujawsko-pomorskie): „Kozy na Kujawach”
- Zespół Obrzędowy „Zawsze Razem” z Woli Gułowskiej (woj. lubelskie): „U Maciejów przed odpustem na Siewnu”
- Zespół Obrzędowy z Hańska (woj. lubelskie): „Kusaki”
- Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy „Korzenie” z Łaguszowa (woj. mazowieckie): „Matki Bożej Gromnicznej”

XXXVI Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 25–27 października 2019 r.

- Grupa Obrzędowa „Rochy” z Sędziszowa Małopolskiego (woj. podkarpackie): „Zagorzyczka kolęda z Herodem”
- Regionalny Teatr Dramatyczny z Luzina (woj. pomorskie): „Jak Kaszubi święto Marcina zapamiętali”
- Teatr Ludowy „Tradycja” z Okleśnej (woj. małopolskie): „Historia żółtej cizemki”
- Teatr sPokoLeń z Dobronia (woj. łódzkie): „Nie wszyscy złodzieje przychodzą kraść”
- Zespół „Czeremcha” z Gromady (woj. lubelskie): „Darcie pierza pannie młodej na wiano”
- Zespół „Góralstwo Brać” z Łopusznej (woj. małopolskie): „Syćko się wraco”
- Zespół „Rumenok” z Hołowna (woj. lubelskie): „Przyjmowanie księdza po kolędzie”
- Zespół „Świętokrzyskie Jodły” ze Śniadki Drugiej (woj. świętokrzyskie): „Ocepiny”

Zespół „Czeremcha” z Gromady (woj. lubelskie), *Darcie pierza pannie młodej na wiano*, 2019, fot. Bożena Wojtaszek

- Zespół Obrzędowy „Zawsze Razem” z Woli Gułowskiej (woj. lubelskie): „Okreżne u sołtysa”
- Zespół Regionalny „Gorce” z Kamienicy (woj. małopolskie): „Tarcie lnu”
- Zespół Regionalny im. Anny Markiewicz z Bukowca Górnego (woj. wielkopolskie): „Wesele bukowieckie”

XXXVII Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej 16–18 października 2020 r.

- Grupa Teatralna „Marusynianki” z Maruszyna (woj. małopolskie): „Dobrze jest se zaplanować”
- Teatr Ludowy „Tradycja” z Okleśnej (woj. małopolskie): „Igraszki z diabłem”
- Zespół „Jarzębina” z Bukowej (woj. lubelskie): „Kumie, zróbcie mi gromnice”
- Zespół „Wzdolskie Kołowrotki” z Bodzentyna (woj. świętokrzyskie): „U powroźnika”
- Zespół „Zakukała Kukułka” z Gałek Rusinowskich (woj. mazowieckie): „Ocepiny”
- Zespół „Zawsze Razem” z Woli Gułowskiej (woj. lubelskie): „U Maciejów na gody”

- Zespół Ludowy „Jaworzanki” z Jaworza (woj. świętokrzyskie): „Nase pranie pod lipą”
- Zespół Regionalny „Spod Kicek” z Mordarki (woj. małopolskie): „Wyzwoliny na kowala”

**XXXVIII Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej
15–17 października 2021 r.**

- Kurpiowski Zespół Folklorystyczny „Carniacy” z Czarni (woj. mazowieckie): „Wesele kurpiowskie – wyprowadziny”
- Regionalny Teatr Dramatyczny z Luzina (woj. pomorskie): „Ścinanie kani”
- Zagórzański Zespół Folklorystyczny „Dolina Mszanki” z Mszany Górnej (woj. małopolskie): „Po kolodzie w Górne Msany – św. Scepon”
- Zespół „Jarzębina” z Bukowej (woj. lubelskie): „U łubiarza”
- Zespół „Zawsze Razem” z Woli Gułowskiej (woj. lubelskie): „U Maciejów na Zielnu”
- Zespół Folklorystyczny „Kujawy Bachorne Nowe” z Osiecin (woj. kujawsko-pomorskie): „Andrzejki na Kujawach Bachornych”

- Zespół Folklorystyczny „Narwianie” z Dobrzyniewa Dużego (woj. podlaskie): „Len”
- Zespół Ludowy „Sonina” z Soniny (woj. podkarpackie): „Wesele sonińskie”
- Zespół Ludowy „Zorza” z Dereźni (woj. lubelskie): „Poratujcie, Kumo”
- Zespół Obrzędowy „Lasowiaczki” z Baranowa Sandomierskiego (woj. podkarpackie): „Gusła lasowiackie”
- Zespół Obrzędowy „Lipniczanie” z Lipnicy Wielkiej (woj. małopolskie): „Wesele Jaśka i Marysi – błogosławiny”

**XXXIX Ogólnopolski Sejmik Teatrów Wsi Polskiej
21–23 października 2022 r.**

- Regionalny Zespół Teatralny im. Józefa Pitoraka z Bukowiny Tatrzańskiej (woj. małopolskie): „Tatrzańska baśń”
- Twój Teatr. Teatr Dorosłych z Praszki (woj. opolskie): „Historia małego show”
- Zespół „Granda na Urzeczu” z Cieciszewa (woj. mazowieckie): „Swaty – wieczór paniński”
- Zespół „Lewkowianie” z Dokudowa (woj. lubelskie): „Swaty”
- Zespół „Zorza” z Dereźni (woj. lubelskie): „Lanie wosku u Kowalki”
- Zespół Folklorystyczno-Obrzędowy „Sołtyski” z Pawłowa (woj. świętokrzyskie): „Wyskubek”
- Zespół Koła Gospodyń Wiejskich w Moszczance (woj. wielkopolskie): „Wywożenie młodożeńców”
- Zespół Ludowy „Jaworzanki” z Jaworza (woj. świętokrzyskie): „Książdz z wiatykiem i podział ojcowizny”
- Zespół Regionalny „Spod Kicek” z Mordarki (woj. małopolskie): „Wyzwoliny na kowala”
- Zespół Regionalny „Zielony Jawor” z Krempach (woj. małopolskie): „Chory na wondziory”
- Zespół Regionalny im. Anny Markiewicz z Bukówca Górnego (woj. wielkopolskie): „Oczepiny”

Regionalny Teatr Dramatyczny z Luzina (woj. pomorskie), Ścinanie kani, 2021, fot. Krzysztof anin Kuzko

Bibliografia (wybór)

oprac. Mirosław Majewski, Katarzyna Smyk

- Adamowski Jan, *Zespoły ludowe – śpiewacze, obrzędowe i teatralne*, [w:] *Dziedzictwo kulturowe Lubelszczyzny. Kultura ludowa*, red. A. Gauda, Lublin 2001.
- Adamowski Jan, *Odnawianie ludowych tradycji*, [w:] *Tradycja dla współczesności. Ciągłość i zmiana*, t. 4: *Tradycja w kontekstach kulturowych*, red. J. Adamowski, M. Wójcicka, Lublin 2011.
- Biuletyny sejmikowe*, red. L. Śliwonik, 2002–2019, online: <http://sejmiki.tkt.art.pl/category/wydawnictwa/biuletyny/>, dostęp: 22.08.2023.
- Bogatyriew Piotr, *Semiotyka kultury ludowej*, wstęp, wybór i oprac. M. R. Mayenowa, Warszawa 1978.
- By źródło wciąż biło. Teatr ludowy w Polsce – dawniej, dzisiaj, pytania o jutro*, red. L. Śliwonik, Tarnogród–Warszawa 2018. M.in. teksty: L. Śliwonika, P. Dahliga, K. Smyk, B. Suchockiej, K. Adamczyk, R. Cieślak, P. Gryźlaka.
- Cierniak Jędrzej, *Cztery doroczne widowiska na wsi*, „Teatr Ludowy”, 1925 nr 2.
- Cierniak Jędrzej, *Nasz cel i nasze drogi*, „Teatr Ludowy”, 1927 nr 1–2.
- Cierniak Jędrzej, *Wiejskie uroczystości obrzędowe jako właściwy teatr ludowy*, „Teatr Ludowy”, 1930 nr 9.
- Cierniak Jędrzej, *Co to jest teatr ludowy*, „Teatr Ludowy”, 1932 nr 3–4.
- Cierniak Jędrzej, *O tak zwany folklor w teatrze ludowym*, „Teatr Ludowy”, 1934 nr 8.
- Cierniak Jędrzej, *O treść teatru chłopskiego*, „Teatr Ludowy”, 1937 nr 5.
- Cierniak Jędrzej, *Źródła i nurty polskiego teatru ludowego. Wybór pism, inscenizacji i listów*, red. A. Olcha, Warszawa 1963.
- Dahlig Piotr, *Tradycje muzyczne a ich przemiany. Między kulturą popularną a elitarną Polski międzywojennej*, Warszawa 1998.
- Dahlig Piotr, *Teatr ludowy jako wyraz dawnej łączności sztuk*, [w:] *Wczoraj i dzisiaj teatru ludowego. Fakty, tendencje, konteksty*, red. L. Śliwonik, Warszawa–Tarnogród 2008.
- Dahlig Piotr, *Teatr ludowy – rodowód i współczesność*, [w:] *Tradycja dla współczesności. Ciągłość i zmiana*, t. 2: *Tradycja w tekstach kultury*, red. J. Adamowski, J. Styk, Lublin 2009.
- Dahlig Piotr, *Sejmiki wiejskich zespołów teatralnych jako panorama różnorodności kulturowej*, [w:] *Festiwale, konkursy, przeglądy a ochrona niematerialnego dziedzictwa kulturowego*, red. A. W. Brzezińska i K. Smyk, Lublin–Warszawa–Wrocław 2019.
- Dahlig Piotr, Suchocka Bożena, *Sejmiki 2017 – Dobrze się zaczęło*, „Scena”, 2017 nr 1–2.
- Dąbrowska Elżbieta, *Teatr, którego nie znamy. Rzecz o śląskich inscenizacjach obrzędowych*, Opole 1989.
- Estreicher Karol, *Teatr ludowy w Galicyi*, Kraków 1900.
- Gelo-Kluczyńska Małgorzata, *Tradycyjny przekaz w amatorskim teatrze ludowym jako przykład komunikacji międzypokoleniowej*, [w:] *Tradycja dla współczesności. Ciągłość i zmiana*, t. 12: *Kultura jako komunikacja*, red. M. Dziekanowska, M. Wójcicka, Lublin 2018.

- Jakubowski Henryk Tymon, *Teatr amatorski na wsi. Zarys historii*, Warszawa 1978.
- Jakubowski Henryk Tymon, *Amatorski ruch teatralny. Zarys historii 1939–1975*, Warszawa 1987.
- Łysiak Sylwester, *Współczesny teatr ludowy. Studium wybranych zespołów z Lubelskiego, Podkarpackiego i Świętokrzyskiego*, Sandomierz 2012.
- Majewski Mirosław, *Teatr ludowy w przestrzeni muzealnej, czyli hańska „Worożycha” w Chełmie*, „*Twórczość Ludowa*”, 2015 nr 1–2.
- Majewski Mirosław, *Współczesny polski teatr ludowy. Działalność wiejskich zespołów teatralnych na rzecz ochrony dawnych tradycji i obrzędowości*, [w:] *Першы міжнародны навуковы кангрэс беларускай культуры. Зборнік матэрыялаў (Мінск, Беларусь, 5–6 мая 2016 г.)*, red. A. I. Лакотка, Мінск 2016.
- Majewski Mirosław, *Teatry obrzędowe południowego Podlasia i Polesia Lubelskiego. Typologia, repertuar, przemiany*, [w:] *Gawędy o kulturach IV*, red. J. Szadura, D. Gocół, Lublin 2019.
- Majewski Mirosław, *Niematerialne ślady dziedzictwa wsi ocalane przez zespoły teatru ludowego działające na terenie województwa śląskiego*, [w:] *Wies zaginiona. Wspólnota, samorządność, przestrzeń*, red. P. Nocuń, A. Przybyła-Dumin, K. Fokt, Chorzów 2020.
- Pastuszka Stefan Józef, *Teatr ludowy II Rzeczypospolitej*, Warszawa–Kielce 1995.
- Pawlak-Paluszek Jolanta, *Rola amatorskich zespołów artystycznych w podtrzymaniu tradycji ludowych gminy Hańsk*, [w:] *Z badań nad kulturą ludową Hańska i okolic. Tradycja i współczesność*, red. J. Adamowski, A. Kościuk, Chełm 2014.
- Puacz-Mazurek Barbara, *Obrzędy i zwyczaje doroczne prezentowane przez Zespół Obrzędowy z Gminnego Ośrodka Kultury w Hańsku*, [w:] *Z badań nad kulturą ludową Hańska i okolic. Tradycja i współczesność*, red. J. Adamowski, A. Kościuk, Chełm 2014.
- Sejmiki wiejskich teatrów. Publikacja jubileuszowa z okazji X Sejmiku Teatrów Wsi Polskiej*, red. L. Śliwonik, Warszawa 1993. M.in. teksty: L. Śliwonika, P. Dahliga, A. Śledziewskiego, J. Zięby, Z. Osińskiego.
- Sejmiki wiejskich teatrów 2 (1994–1998)*, red. L. Śliwonik, Warszawa–Lublin–Tarnogród 1998. M.in. teksty: L. Śliwonika, W. Palucha, A. Śledziewskiego, J. Skotnickiego, P. Dahliga, H. Górskiej, B. Kowal, H. Tunkiewicz, J. Głowinkowskiego, H. Cyganika, T. Kamińskiego. Rozmowa z W. Dubajem.
- Skarby zanikającego piękna. 30 lat sejmików wiejskich zespołów teatralnych w Tarnogrodzie*, red. L. Śliwonik, Tarnogród–Warszawa 2005. M.in. teksty L. Śliwonika, K. Chruszczewskiej, P. Dahliga, J. Skotnickiego, J. Zdziarskiego, A. Krzezińskiego, A. Śledziewskiego, J. Szczęka.
- Smyk Katarzyna, *Anieli Halczuk metodyka pracy z zespołami wiejskimi. Gwara – pieśni – teatr – animacja*, „*Twórczość Ludowa*”, 2017 nr 1–2.
- Smyk Katarzyna, *Sejmiki teatru wsi polskiej jako forma ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego w myśl Konwencji UNESCO z 2003 roku*, [w:] *Festiwale, konkursy, przeglądy a ochrona niematerialnego dziedzictwa kulturowego*, red. A. W. Brzezińska i K. Smyk, Lublin–Warszawa–Wrocław 2018.
- Styk Maria Barbara, *Teatr amatorski w Lublinie i na Lubelszczyźnie w latach 1866–1918*, Lublin 1997.
- Śliwonik Lech, *Porządkowanie doświadczeń (po 30 Sejmikach Teatrów Wsi Polskiej)*, „*Twórczość Ludowa*”, 2014 nr 1–2.
- Śliwonik Lech, *Skarby zanikającego piękna – kontynuacja. 40 lat sejmików wiejskich zespołów teatralnych w Tarnogrodzie*, Warszawa–Tarnogród 2015.
- Śliwonik Lech, *Teatr niezbędny. Studia, szkice, felietony*, Stalowa Wola 2019.

Śliwonik Lech, Dahlig Piotr, *Teatr ocalany. O wiejskim ruchu teatralnym – szkice, zapisy, obrazy*, Warszawa–Tarnogród 2013.

Teatr z własnego życia, pamięci, emocji...

Publikacja z okazji XX Ogólnopolskiego Sejmiku Teatrów Wsi Polskiej, red. L. Śliwonik, Warszawa–Tarnogród 2003. M.in. teksty: L. Śliwonika, A. Śledziewskiego, J. Skotnickiego, B. A. Kowal, J. Zdziarskiego, Z. Dworakowskiej.

Wczoraj i dzisiaj teatru ludowego. Fakty, tendencje, konteksty, red. L. Śliwonik,

Warszawa–Tarnogród 2008. M.in. teksty: L. Śliwonika, Z. Osińskiego, J. Zięby, P. Dahliga, A. Śledziewskiego.

Wilkin Maria, *Sejmiki teatrów wiejskich i ich miejsce w społecznościach lokalnych*, „Wieś i Rolnictwo”, 1995 nr 1, 3, 4.

Zięba Józef, *Ruch teatralny na wsi 1918–1939*, Warszawa 1976.

Żardecki Wiesław, *Amatorski teatr na wsi jako przejaw ekspresji jej mieszkańców*, „Nowa Wieś” 1987 nr 4.

Rada Artystyczna, od lewej: Lech Śliwonik, Edward Wojtaszek, Bożena Suchocka, Piotr Dahlig, Katarzyna Smyk, 2022, fot. Krzysztof anin Kuzko

Teatr Ludowy „Tradycja”
z Okleśnej (woj. małopolskie),
Zemsta, 2007,
fot. Krzysztof anin Kuzko

Teatr sPokoleń z Dobronia
(woj. łódzkie), *Moralność
pani Dulskiej*, 2018,
fot. Lech Laskowski

Summary

Tarnogród – capital of village theatres

In 1567, King Sigismund Augustus founded the town of Tarnogród at the crossroads of trade routes leading from Lviv to Sandomierz and from Lublin to Jarosław. A town on the borderline of cultures and religions, of intersecting migratory routes – it always attracts tourists with its uniqueness. Before World War II, Tar-

nogród was a multi-faith and multi-cultural town, inhabited by Poles, Jews and Ukrainians, which is why an Orthodox church from the 19th century and a 17th century synagogue still stand next to Catholic churches. It is here that the Interprovincial Assemblies of Village Theatres have been held since 1975, and the National Assemblies of Village Theatres since 1984.

Zespół „Zawsze Razem” z Woli Gułowskiej (woj. lubelskie), *U Maciejów na Zielnu*, 2021, fot. Krzysztof anin Kuzko

The cultural heart of Tarnogród

Tarnogród Cultural Centre is a vibrant showpiece of the town. For many years it has attracted not only residents but also theatre lovers from all over the country. The centre has developed a variety of cultural activities to meet the needs of the community's sensitive and artistically talented residents. In 2021, the Tarnogród Cultural Centre building reopened after extensive renovation. It was enriched with modern space – new studios, halls and exhibition rooms. The Centre is able to operate so effectively and comprehensively thanks to the culture-friendly authorities of Tarnogród. In 2011, the Tarnogród Cultural Centre received the prestigious Oskar Kolberg Award for its contribution to folk culture.

A living movement

The Assemblies of Village Theatres is a nationwide undertaking, consisting of several closely linked festivals, held in municipalities, districts and provinces and regions of Poland. The main organiser, the author of the programme and the coordinator of its annual implementation is the Theatre Culture Society based in Warsaw. The assemblies cover the whole country through five district assemblies:

- The Assembly of Village Theatre Groups in Stoczek Łukowski, Lubelskie Voivodeship (since 1970)
- The Interprovincial Assembly of Village Theatre Groups in Tarnogród, Lubelskie Voivodeship (since 1975)
- The Assembly of Village Theatre Groups in Kaczory, Wielkopolskie Voivodeship (1983-2019)
- The Interprovincial Assembly of Village Theatre Groups in Bukowina Tatrzańska (since 1985)
- The Interprovincial Assembly of Village Theatre Groups in Ożarów, Łódzkie Voivodeship (since 2007).
- The Assembly of Village Theatre Groups in Osiećiny, Kujawsko-Pomorskie Voivodeship (since 2022)

This organisational formula ensures a high artistic level of the presented performances. Selection for participation in the assembly takes place through multi-stage competition eliminations.

A unique formula

Festival performances depict customs, annual rituals, family rituals, fieldwork and household tasks from various regions of Poland. The audience witnesses long-unperformed household chores, such as drepciny, where neighbours used to come together to help stomp a new clay floor; covering the roof with stirrups; and preparing yarn for weaving on looms using wittles, hoes, and smowedels. The audience often has the opportunity to taste traditional country cakes, bread, dumplings and liqueurs made from quince or nuts, which – after they have played their part the stage – the actors serve to the audience. Many times the food is prepared during the performance as a regional dish specific to the ritual being played out. The viewer can then feel like a guest of the event.

The participants in the assemblies are multi-generational groups, formed out of a deep desire to cultivate regional traditions. Their aim is to preserve rural customs and rituals for future generations (feast days, carnivals, Midsummer night, making garlands, walking with a star, weddings, baptisms, the last rosary), as well as disappearing farm chores and activities (plucking feathers, spinning, sauerkraut pickling, potato digging).

The assemblies also have an educational dimension. Participating artists take part in meetings where they discuss performances, discuss theatrical, ethnographic, literary, and musical problems. Workshop classes, in turn, are held for company managers. All these activities have significantly raised the artistic level of the assemblies.

The tradition is one of the best documented cultural activities of the Polish countryside: eight books have been published, and a bulletin with a description of all the performances shown and a periodic

Twój Teatr. Teatr Dorosłych z Praszki (woj. opolskie), *Historia małego show*, 2022, fot. Krzysztof anin Kuzko

synthesis and statistics is published every year. There is also a full phonoteque of the final assemblies on Polish Radio. Five television films have been made, and the Tarnogród Cultural Centre has collected scripts of the performances and many audiovisual recordings of them.

Heritage safeguarding

The Assemblies of Village Theatre Groups and the nationwide movement of rural amateur theatres serve to protect basically all manifestations of intangible cultural heritage. In June 2018 – by a decision of the Minister of Culture and National Heritage – the Village Theatre Groups' Assemblies and the nationwide

movement of village amateur theatre groups were inscribed in the National Register of Good Practices in the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage, in accordance with the UNESCO Convention for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage (of 2003). The assembling and movement of rural amateur theatres serve to protect all expressions of intangible cultural heritage listed in the Convention. In the course of months of community-based work on the performances and in the presentation of the shows, all forms of intangible cultural heritage are safeguarded, making the theatrical performance an activity that comprehensively safeguards this heritage from the threats it faces in the modern world.

”

A więc mamy trzydziesty sejmik! A co będzie za dwadzieścia lat? Oczywiście – pięćdziesiąty sejmik w Tarnogrodzie. Niepomernie żałuję, że beze mnie. Dlaczego? Bo będzie trwał wiele dni. Zespoły, komisja i goście zamieszkają w luksusowym hotelu na skraju Tarnogrodu. Bilety na spektakle będą tylko u „koników”, bo większość wykupi Bruksela. A ja – gdybym mógł przyjechać – dostałbym bilet po starej znajomości i przyjaźni.

Jacek Szczęk (2005)

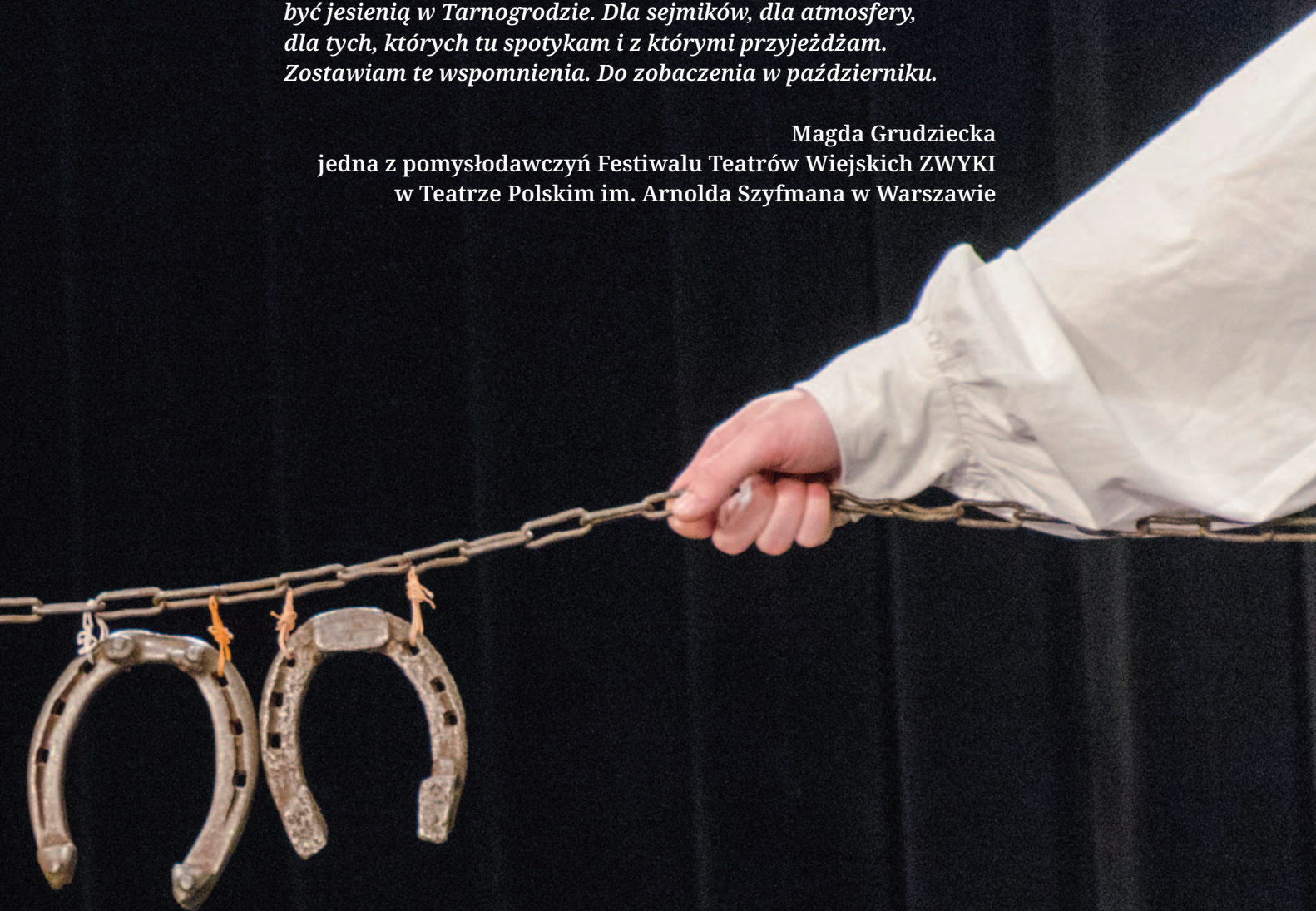

”

Czekam każdego roku na październik. Od ponad 20 lat staram się być jesienią w Tarnogrodzie. Dla sejmików, dla atmosfery, dla tych, których tu spotykam i z którymi przyjeżdżam. Zostawiam te wspomnienia. Do zobaczenia w październiku.

Magda Grudziecka
jedna z pomysłodawczyń Festiwalu Teatrów Wiejskich ZWYKI
w Teatrze Polskim im. Arnolda Szyfmana w Warszawie

40. Ogólnopolski Sejmik
Teatrów Wsi Polskiej – Tarnogród
20–22 października 2023 r.

Organizatorzy

Zarząd Główny Towarzystwa Kultury Teatralnej w Warszawie
.....

Tarnogrodzki Ośrodek Kultury w Tarnogrodzie
Tarnogrodzkie Towarzystwo Regionalne
Towarzystwo Kultury Teatralnej Ziemi Lubelskiej
Centrum Spotkania Kultur w Lublinie
.....

Urząd Gminy w Stoczku Łukowskim
Miejski Ośrodek Kultury w Stoczku Łukowskim
.....

Małopolskie Centrum Kultury „Sokół” w Nowym Sączu
Bukowińskie Centrum Kultury – Dom Ludowy w Bukowinie Tatrzańskiej
.....

Urząd Gminy w Mokrsku
Gminna Biblioteka Publiczna w Mokrsku
Publiczna Szkoła Podstawowa w Ożarowie
Dom Kultury w Ożarowie
.....

Urząd Gminy w Osięcinach
Gminny Ośrodek Kultury w Osięcinach
.....

Partnerem wydarzenia jest Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi

oraz

Komisja Młodych Polskiej Sekcji Międzynarodowej Organizacji Sztuki Ludowej (IOV)

”

Szukamy korzeni. Chcemy znać naszą tożsamość. Zrozumieć, dlaczego jesteśmy tacy, a nie inni. A nasze polskie korzenie są głęboko osadzone na wsi, gdzie rodziły się słowa tworzące nasz język, gdzie kształtowały się obyczaje, tradycje i postawy, które różnią mieszkańców tej ziemi od ich sąsiadów. To właśnie na wsi, gdzie pokolenia przywiązane były do ziemi i krajobrazu, ciężkiej pracy, rytmu przyrody i zależności od pór roku, bije źródło naszej tożsamości. Część strumyczka przepływa przez szlacheckie dworki, ale główny nurt płynie przez chłopskie chaty. To stamtąd pochodzi przygniatająca większość naszego społeczeństwa. To tam szukać należy korzeni naszej mentalności, naszej wiedzy o świecie i naszych zachowań. Tam nasze ucho łowi znajome nuty muzyki czy dźwięki mowy.

Edward Wojtaszek

Tarnogrodzki Ośrodek Kultury
ul. Rynek 18
23-420 Tarnogród

ISBN 978-83-910525-5-6

Egzemplarz bezpłatny